

G R E T A

**Grupul de Experți privind Acțiunile
împotriva Traficului de Ființe Umane**

GRETA(2011)25

Raportul cu privire la implementarea de către Republica Moldova a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane

Prima rundă de evaluare

Strasbourg, 22 februarie 2012

Secretariatul Convenției Consiliului Europei
privind lupta împotriva traficului de ființe umane
(GRETA și Comitetul Părților)
DG I - Directoratul General pentru Drepturile Omului și Statul de Drept
al Consiliului Europei
F- 67075 Strasbourg Cedex
Franța
+ 33 (0) 3 90 21 52 54

trafficking@coe.int

<http://www.coe.int/trafficking>

Cuprins

Preambul	5
Rezumat	8
I. Introducere	9
II. Cadrul național în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane în Republica Moldova	10
1. Prezentare generală a situației actuale și a tendințelor în domeniul traficului de ființe umane în Republica Moldova	10
2. Prezentare generală a cadrului juridic și politicilor în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane	11
a. Cadrul legal.....	11
b. Planul Național pentru combaterea traficului de ființe umane.....	12
3. Prezentare generală a cadrului instituțional de luptă împotriva traficului de ființe umane.....	12
a. Comitetul Național împotriva traficului de ființe umane.....	12
b. Centrele de Combaterea Traficului de Persoane	13
c. Comisiile teritoriale pentru combaterea TFU	13
e. Organizațiile internaționale și ONG-urile	14
f. Sistemul Național de Referire pentru asistența și protecția victimelor și potențialelor victime ale traficului.....	14
III. Implementarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane în Republica Moldova	15
1. Integrarea în dreptul intern a conceptelor de bază și a definițiilor cuprinse în Convenție	15
a. Abordarea bazată pe drepturile omului pentru lupta împotriva traficului de ființe umane	15
b. Definițiile “traficului de ființe umane” și ale “victimelor TFU” în legislația Republicii Moldova	16
<i>i. Definiția “traficului de ființe umane”</i>	16
<i>ii. Definiția “victimei TFU”</i>	17
c. Abordarea cuprinzătoare a acțiunilor contra TFU, coordonarea tuturor actorilor și a acțiunilor, precum și cooperarea internațională	18
<i>i. Abordare cuprinzătoare și coordonare</i>	18
<i>ii. Formarea specialiștilor în domeniu</i>	19
<i>iii. Colectarea datelor și cercetarea</i>	20
<i>iv. Cooperarea internațională</i>	22
2. Implementarea de către Republica Moldova a măsurilor menite a împiedica traficul de ființe umane	23
a. Creșterea gradului de conștientizare și de educație	23
b. Inițiative sociale, economice și de altă natură pentru grupurile vulnerabile la TFU	24
c. Măsuri pentru a permite o migrație legală	26
d. Măsurile la frontieră pentru prevenirea traficului de ființe umane.....	27
3. Implementarea de către Republica Moldova a măsurilor pentru protejarea și promovarea drepturilor victimelor traficului de ființe umane	27
a. Identificarea victimelor traficului de ființe umane	27
b. Asistența acordată victimelor	29
c. Perioada de recuperare și de reflecție.....	31
e. Depășirile și căile de acțiune.....	32
f. Repatrierea și întoarcerea în țară a victimelor.....	33

4.	Implementarea de către Republica Moldova a măsurilor privind dreptul material penal, cercetarea, urmărirea penală și de drept procedural	34
a.	Dreptul penal material.....	34
b.	Nepedepsirea victimelor TFU.....	35
c.	Investigarea, urmărirea penală și dreptul procedural.....	35
5.	Concluzii.....	39
	Anexa I: Lista propunerilor GRETA.....	40
	Anexa II: Lista organismelor publice, interguvernamentale și a organizațiilor non-guvernamentale cu care GRETA a avut consultări	43
	Comentariile Guvernului	44

Preambul

Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane ("Convenția") și mecanismul de monitorizare pentru evaluarea implementării acesteia sunt relativ noi, de aceea este adecvat să se stabilească, încă de la începutul primului raport, caracteristicile lor de bază, pentru fiecare din Părțile la Convenție.

Convenția a fost adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, la 3 mai 2005, după o serie de alte inițiative ale Consiliului Europei în domeniul combaterii traficului de ființe umane (TFU). Convenția a intrat în vigoare la 1 februarie 2008. Este un document juridic obligatoriu, care are la bază instrumente juridice internaționale deja existente. În același timp, Convenția merge dincolo de standardele minime convenite prin alte instrumente internaționale și are drept scop consolidarea protecției oferite de acestea.

Principala valoare adăugată a Convenției este dată prin prisma perspectivei sale asupra drepturilor omului, concentrându-se asupra protecției victimei. Convenția definește în mod clar traficul ca fiind în primul rând o încălcare a drepturilor omului, o atingere adusă demnității și integrității ființei umane; de aceea este necesară o protecție sporită pentru toate victimele. Convenția are, de asemenea, un domeniu de aplicare cuprinzător, care ia în cont toate formele de trafic (naționale sau transnaționale, legate sau nu de crima organizată) și toate persoanele victime ale traficului de ființe umane (femei, bărbați sau copii). Formele de exploatare reglementate de Convenție sunt cel puțin cele reprezentate de exploatarea sexuală, munca sau serviciile forțate sau, sclavia ori practicile similare sclaviei, servitutea și prelevarea de organe.

Dat fiind că traficul de ființe umane este un fenomen la nivel mondial, unul dintre scopurile explicite ale Convenției este acela de a promova cooperarea internațională, în eforturile de combatere a traficului de persoane. În acest context, este demn de remarcat faptul că această Convenție nu se limitează la statele membre ale Consiliului Europei; statele non-membre și statele membre ale U.E. au și ele posibilitatea de a deveni Părți.

Pentru a fi eficientă, având în vedere natura fenomenului, o strategie de combatere a traficului de ființe umane trebuie să adopte o abordare coordonată și multidisciplinară, care să încorporeze prevenirea, protecția drepturilor victimelor și urmărirea penală a traficantilor. Convenția conține dispoziții diverse în fiecare din aceste trei domenii, cu introducerea obligației statelor de a lua măsuri adecvate, în parteneriat cu societatea civilă și în cooperare cu alte state.

Măsurile prevăzute de Convenție, în zona de prevenire, includ creșterea gradului de conștientizare pentru persoanele vulnerabile la traficul de persoane; inițiative economice și sociale pentru a aborda cauzele de bază ale traficului de persoane, acțiuni care vizează descurajarea cererii, precum și implementarea la frontiere a unor măsuri pentru prevenirea și descoperirea TFU.

Convenția prevede, de asemenea, o serie de măsuri pentru a proteja și promova drepturile victimelor. Victimele traficului de ființe umane trebuie să fie identificate și recunoscute ca atare, în scopul de a evita ca poliția și autoritățile publice să le trateze drept "migranți ilegali", sau criminali. Victimelor ar trebui să le fie acordată asistență fizică, psihologică și sprijin pentru reintegrarea în societate. Mai mult, în virtutea Convenției, victimele au dreptul la un minim de 30 de zile pentru recuperare și pentru a scăpa de influența traficantilor, dar și pentru a lua o decizie cu privire la posibila lor cooperare cu autoritățile. Un nou permis de ședere poate fi acordat în cazul în care situația lor personală o cere și/sau dacă prezența continuă a acestora este necesară în scopul de a coopera în cadrul unei anchete penale. În plus, Convenția stabilește dreptul victimelor de a primi despăgubiri și prevede măsuri pentru repatrierea și întoarcerea în țară, cu respectarea drepturilor, a securității și demnității lor.

În materia dreptului penal procedural, Convenția stabilește pentru Părți, o serie de obligații care să permită urmărirea eficientă a traficantilor, asigurându-se că aceștia sunt pedepsiți în funcție

de gravitatea faptelor, avându-se în vedere și efectul de descurajare. O atenție deosebită este acordată protecției victimelor și martorilor în timpul investigației și al procedurilor judiciare. Părțile ar trebui să prevadă, de asemenea, posibilitatea de a nu impune sancțiuni victimelor pentru implicarea lor în activități ilegale.

O altă valoare adăugată de importanță a Convenției este reprezentată de sistemul de monitorizare instituit pentru a supraveghea implementarea obligațiilor prevăzute în aceasta, și care constă în doi piloni: Grupul de experți privind lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA) și Comitetul Părților

GRETA este compus din cincisprezece experți independenți și imparțiali, aleși pentru competența lor recunoscută în domeniul drepturilor omului, al asistenței și protecției victimelor, ori al luptei împotriva traficului de ființe umane, sau ca urmare a experienței lor profesionale în domeniile acoperite de Convenție. Sarcina GRETA este de a evalua punerea în aplicare a Convenției de către Părți, în urma unei proceduri desfășurate în mai multe runde. La începutul fiecărei runde, GRETA definește autonom dispozițiile care vor fi monitorizate și stabilește mijloacele cele mai adecvate pentru a efectua evaluarea, fiind ghidat de Regulamentul procedurii de evaluare a implementării Convenției, adoptat la a doua reuniune GRETA (16-19 iunie 2009). GRETA a decis că durata primei runde de evaluare este de patru ani, începând cu anul 2010 și terminându-se la finele anului 2013.

În desfășurarea activității sale de monitorizare, GRETA are dreptul de a utiliza o varietate de mijloace pentru colectarea de informații. Ca un prim pas, GRETA trimite un chestionar detaliat autorităților Părților aflate în curs de evaluare. Se pot face, de asemenea, și cereri de informații suplimentare. În temeiul Convenției, Părțile semnatare sunt obligate să coopereze cu GRETA în furnizarea informațiilor cerute. O altă sursă importantă de informații este societatea civilă și, într-adevăr, GRETA menține contacte cu organizațiile non-guvernamentale care pot oferi informații relevante. În plus, GRETA poate decide să efectueze o vizită în țara în cauză, în scopul de a colecta informații suplimentare, ori pentru a evalua implementarea măsurilor adoptate. Această vizită va permite întâlniri directe cu organismele relevante (guvernamentale și non-guvernamentale) și constituie, în același timp, o ocazie pentru GRETA de a vizita centrele care oferă protecție și asistență victimelor traficului de persoane sau alte instituții. Mai mult, GRETA poate decide să organizeze audieri ale diversilor actori din domeniul de acțiune împotriva traficului de ființe umane.

Astfel, rapoartele de evaluare GRETA sunt obținute în urma unor informații culese din surse variate. Ele conțin o analiză a situației din fiecare țară-Parte în ceea ce privește măsurile luate pentru combaterea traficului de ființe umane și sugestii cu privire la modul în care țara respectivă ar putea consolida implementarea Convenției și face față oricăror probleme identificate. În evaluarea sa, GRETA nu este legat de nici o hotărâre de judecată a vreunui organ judiciar sau cvasi-judiciar care ar acționa în același domeniu, dar s-ar putea folosi de aceasta, ca punct de plecare sau de referință. Rapoartele sunt redactate într-un spirit de cooperare și sunt destinate a ajuta statele în eforturile lor, oferind suport pentru modificările la care autoritățile naționale s-au angajat deja și legitimitate direcției strategiilor naționale. Grație compoziției sale multidisciplinare și multinaționale și ca o consecință a acesteia, GRETA oferă o abordare independentă, profesionistă, imparțială și internațională în acest proces.

În ceea ce privește procedura de pregătire a rapoartelor sale, GRETA examinează în sesiune plenară un proiect de raport privind fiecare Parte. Raportul este trimis apoi guvernului Părții pentru comentarii care sunt luate în considerare de GRETA la redactarea raportului final. Acest raport final este adoptat de către GRETA într-o sesiune plenară și transmis Părții interesate, care este invitată să prezinte comentariile sale finale. La expirarea termenului de o lună pentru Părți de a face observații, raportul și concluziile GRETA, împreună cu eventualele comentarii făcute de către autoritățile naționale, sunt făcute publice și trimise Comitetului Părților. Cu prima rundă de evaluare

se încheie sarcina GRETA în ceea ce privește Părțile în cauză, aceasta reprezentând doar prima etapă al unui dialog continuu între GRETA și autoritățile relevante.

Al doilea pilon al mecanismului de monitorizare, Comitetul Părților, este compus din reprezentanți ai Comitetului de Miniștri al Părților la Convenție și de reprezentanți ai unor Părți non-membre ale Consiliului Europei. Pe baza rapoartelor GRETA, Comitetul Părților poate adopta recomandările adresate unei Părți cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru implementarea concluziilor GRETA.

Rezumat

După ratificarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului, autoritățile moldovene au luat un număr de măsuri pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Pe lângă înființarea Comitetului Național împotriva Traficului de Persoane având drept scop coordonarea activității anti-traffic din țară, au fost înființate comisii teritoriale de luptă împotriva traficului de persoane și echipe multidisciplinare la nivel regional pentru a coordona acordarea asistenței către victime. Mai mult decât atât, lansarea Sistemului Național de Identificare și Referire pentru asistența și protecția victimelor și potențialelor victime ale traficului, lansat în 2006 în cinci raioane ale țării, acoperă în prezent întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Creșterea gradului de conștientizare și educație au jucat un rol-cheie în acțiunea întreprinsă de către autoritățile moldovene, în parteneriat cu organizațiile internaționale și non-guvernamentale. Acestea fiind spuse, GRETA consideră că autoritățile ar trebui să ia măsuri pentru a elabora și implementa măsuri preventive pentru grupurile deosebit de vulnerabile la traficul de persoane. Mai mult, GRETA îndeamnă autoritățile de a consolida elementul de prevenție, prin măsuri economice și sociale care să abordeze și cauzele identificate ale traficului de ființe umane, cum ar fi sărăcia, educația inadecvată și lipsa de oportunități de muncă.

GRETA îndeamnă, de asemenea, autoritățile moldovene să elaboreze și să implementeze măsuri suplimentare pentru identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane. O atenție deosebită ar trebui acordată grupurilor vulnerabile la traficul de persoane, cum ar fi femeile din familii social dezavantajate, femeile supuse violenței domestice, copiii rămași fără îngrijire părintească și copiii plasați în instituții de stat. Mai mult decât atât, autoritățile ar trebui să-și intensifice eforturile pentru a detecta cazurile de trafic de ființe umane în Republica Moldova. În acest sens, va trebui să se acorde o atenție deosebită formării periodice a membrilor echipelor multidisciplinare, inspectorii de muncă, personalul de pază al frontierei, lucrători sociali, personalul care lucrează în instituții speciale pentru copii și alte profesii relevante.

În ceea ce privește asistența acordată victimelor, GRETA consideră că este nevoie de măsuri suplimentare, cum ar fi furnizarea de resurse umane și financiare pentru agențiile implicate în luarea măsurilor de asistență, precum și asigurarea că autoritățile locale participă efectiv la exploatarea Sistemului Național de Referire. Mai mult, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia în considerare înființarea unui sistem de despăgubire de către stat, accesibil victimelor traficului de persoane, precum și de a oferi o mai bună informare a victimelor cu privire la dreptul la despăgubiri și modalitățile de a accesa la acestea. Totodată, autoritățile moldovene ar trebui să dezvolte acorduri de cooperare cu statele din care cetățenii moldoveni sunt repatriați, în scopul de a facilita identificarea potențialelor victime ale traficului de persoane.

În ceea ce privește aplicarea legislației anti-traffic, investigarea cazurilor de trafic ar trebui îmbunătățită, pentru a se asigura că infracțiunile de TFU sunt urmărite penal în mod eficient și conduc la sancțiuni proporționale și cu efect de descurajare. În acest context, ar trebui să se acorde o atenție deosebită cazurilor de trafic de ființe umane care ar implica funcționarii publici. Mai mult, în cursul procedurii penale ar trebui acordate victimelor și martorilor traficului de persoane mai bună protecție și asistență. GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să asigure ca judecătorii, procurorii și alte profesii juridice să beneficieze de o formare periodică privind aspectele traficului de ființe umane și situația victimelor.

În cele din urmă, GRETA ia act de publicarea unui raport privind implementarea Planului Național 2010 pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și consideră că punerea în aplicare a măsurilor de combatere a traficului ar trebui să facă și ea, obiectul unei evaluări periodice independente.

I. Introducere

1. Republica Moldova a depus instrumentul de ratificare¹ a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane ("Convenția") la 19 mai 2006, devenind astfel prima țară care a ratificat-o. Convenția ca atare a intrat în vigoare la 1 februarie 2008, în urma celei de-a 10-a ratificări.

2. După cum s-a stabilit în articolul 36(1) din Convenție, Grupul de experți privind lupta împotriva traficului de ființe umane ("GRETA") monitorizează punerea în aplicare a Convenției de către Părți. GRETA face acest lucru în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 38 din Convenție și Normele privind procedura de evaluare a implementării de către Părți a Convenției Consiliului Europei privind acțiunile împotriva traficului de ființe umane. Pentru prima rundă de evaluare, GRETA a stabilit un calendar de monitorizare în conformitate cu care Părțile la Convenție au fost împărțite în grupuri, Moldova situându-se în primul grup de 10 Părți care urmează a fi evaluate în perioada 2010-2011.

3. În conformitate cu articolul 38 din Convenție, GRETA a procedat la examinarea măsurilor luate de Republica Moldova pentru implementarea dispozițiilor prevăzute în Convenție. "Chestionarul de evaluare a implementării de către Părți a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane - prima Rundă de evaluare", a fost trimis Republicii Moldova la data de 11 februarie 2010. Termenul limită de depunere a răspunsului la chestionar a fost 1 septembrie 2010. Moldova a transmis răspunsul său la data de 3 septembrie 2010.

4. La pregătirea prezentului raport, GRETA a folosit răspunsurile date la chestionar de către Republica Moldova, alte informații colectate de GRETA și informațiile primite de la societatea civilă. În perioada 10 - 13 mai 2011 a avut loc o vizită în Republica Moldova. Delegația a fost compusă din:

- Dna Nell Rasmussen, membră a GRETA
- Dna Diana Tudorache, membră a GRETA
- DI David Dolidze, administrator la Secretariatul Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.

5. În timpul vizitei, delegația GRETA a avut întâlniri cu reprezentanți ai ministerelor relevante și cu alte organisme publice (a se vedea anexa II). Aceste întâlniri au avut loc într-un spirit de strânsă cooperare.

6. Delegația GRETA a avut întâlniri separate cu reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale, (ONG-uri) și ai societății civile active din domeniul de acțiune împotriva traficului de ființe umane (TFU). În continuare delegația a vizitat Centrul de asistență și protecția victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane din Chișinău și un adăpost pentru victimele traficului de ființe umane din raionului Căușeni.

7. GRETA dorește să menționeze primirea excelentă rezervată delegației de către persoana de contact desemnată de către autoritățile Republicii Moldova, Dna. Carolina Miscoi, Specialist Șef în cadrul Diviziunii Integrare Europeană și cooperare internațională din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

8. O versiune a proiectului de raport a fost adoptată de către GRETA la cea de-a 11-a reuniune (20-23 septembrie 2011) și a fost prezentată autorităților moldovene la 28 noiembrie 2011 pentru comentarii. Observațiile autorităților au fost primite la 28 noiembrie 2011 și au fost luate în considerare la întocmirea raportului final de evaluare care a fost adoptat în cadrul celei de-a 12-a reuniuni (6-9 decembrie 2011) a GRETA.

¹ La momentul de ratificării Convenției Consiliului Europei pentru combaterea traficului de ființe umane, autoritățile moldovene au declarat că "până la deplina restabilire a integrității teritoriale a Republicii Moldova, prevederile Convenției se aplică numai pe teritoriul controlat în mod eficient de către autoritățile Republicii Moldova".

II. Cadrul național în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane în Republica Moldova

1. Prezentare generală a situației actuale și a tendințelor în domeniul traficului de ființe umane în Republica Moldova

9. Potrivit autorităților naționale, Republica Moldova, este, în esență, o țară de origine pentru victimele traficului de ființe umane. Potrivit informațiilor statistice furnizate de Ministerul de Interne, în 2008 au fost identificate 158 de victime ale traficului, 159 în 2009 și 181 în 2010. Practic, toate victimele au fost cetățeni moldoveni (nu s-a înregistrat decât o victimă străină a traficului în 2008, și două în 2009). Marea majoritate a victimelor identificate (127 în 2008, 137 în 2009 și 168 în 2010) au fost supuse traficului trans-național. Printre victimele identificate în anul 2010, s-au numărat 105 femei, 49 de bărbați și 27 de copii. Deși scopul principal al traficului a fost exploatarea sexuală (111 de victime în 2008, 90 în 2009, 108 în 2010), a fost detectat, de asemenea, un număr considerabil de cazuri de trafic în scopul exploatării muncii (44 în 2009, 56 în 2010). Mai mult, au fost identificate cazuri de trafic în scopul prelevării de organe (5 în 2008, unul în 2009) și de exploatarea cerșetoriei (5 în 2010).

10. Situația economică dificilă a țării, rata ridicată a șomajului (în special în zonele rurale) și problema violenței contra femeilor sunt factorii principali care contribuie la clasificarea Republicii Moldova ca o țară de origine pentru victimele traficului. Cât privește traficul în scopul exploatării sexuale, principalele destinații sunt Cipru, Turcia, Ucraina, Marea Britanie și Emiratele Arabe Unite. Federația Rusă este o destinație majoră pentru bărbații moldoveni traficați în scopul exploatării prin muncă și copii traficați în scopul exploatării cerșetoriei.

11. Trebuie remarcat faptul că statisticile oficiale nu oferă o imagine exactă a întinderii traficului de ființe umane în Republica Moldova. Se recunoaște că numărul real de victime ar putea fi mai mare, având în vedere că în ultimul deceniu, natura traficului de ființe umane în Republica Moldova s-a modificat și a devenit mai greu de detectat. Există, de asemenea, indicii că Republica Moldova este folosită mai intens ca o țară de tranzit pentru victimele traficului.

12. GRETA ia act de declarația făcută de Republica Moldova la momentul ratificării Convenției, referitor la regiunea transnistreană aflată în prezent în afara controlului efectiv al autorităților moldovene. Acest fapt împiedică GRETA de a afla situația reală a traficului de ființe umane în regiunea transnistreană. În cadrul vizitei de țară în Republica Moldova, delegația GRETA a fost informată de către funcționarii și reprezentanții ONG-urilor și ai organizațiilor internaționale din Moldova că regiunea transnistreană a rămas extrem de problematică în ceea ce privește traficul de ființe umane. Multe victime ale traficului de persoane, inclusiv copii, sunt recrutate acolo, potrivit unor relatări, iar regiunea transnistreană este adesea folosită și ea ca o rută de tranzit pentru victimele din Republica Moldova. Chiar dacă există unele situații, izolate, de comunicare între ONG-uri, cooperarea în domeniul combaterii traficului de persoane este foarte dificilă. GRETA consideră că are datoria de a-și exprima îngrijorarea cu privire la consecințele probabile pentru regiunea transnistreană, aflată în afara controlului efectiv al Guvernului Republicii Moldova în ceea ce privește prevenirea TFU, protecția victimelor și urmărirea în justiție a traficantilor. GRETA încurajează autoritățile moldovene și toate părțile interesate de a căuta soluții pragmatice, în interesul combaterii traficului de ființe umane.

2. Prezentare generală a cadrului juridic și politicilor în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane

a. Cadrul legal

13. În plus față de Convenția Anti-Trafic a Consiliului Europei, Republica Moldova este Parte a Convențiilor Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale și a Protocoalelor sale, a Convenției Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor și a Protocolului său opțional, ca și a Convențiilor Consiliului Europei privind cooperarea în materie penală². Republica Moldova este, de asemenea, Parte la Convenția cu privire la Drepturile Copilului și la Protocolul facultativ cu privire la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă.

14. Cadrul juridic național pentru prevenirea TFUe, asistența și protecția victimelor și urmărirea penală a traficantilor este stabilit prin Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (denumită în continuare "Legea anti-traffic"), adoptată la 20 octombrie 2005. Legea prevede măsurile de prevenire, asistență și de protecție a victimelor (cu o atenție specială acordată copiilor victime), răspunderea persoanelor fizice și juridice pentru săvârșirea de infracțiuni legate de trafic și cooperarea între autoritățile publice, ONG-uri și alți reprezentanți ai societății civile, precum și cooperarea cu alte state și organizații internaționale.

15. În plus, dispozițiile care definesc T.F.U. drept infracțiune sunt conținute în Codul penal (C.P.) în special articolul său 165 intitulat "traficul de ființe umane" și articolul 206 intitulat "traficul de copii". Există mai multe alte dispoziții în Codul penal referitoare la TFU, cum ar fi articolul 207 (transportul ilegal de copii în străinătate), articolul 208¹ (pornografia infantilă), articolul 220 (proxenetism), articolul 361 (fabricarea, posesia, vânzarea sau uzul de documente oficiale falsificate) și articolul 362¹ (organizarea migrației ilegale).

16. În materie de legislație secundară, următoarele decizii ale Guvernului reglementează măsurile instituționale și materiale ale luptei contra traficului de ființe umane:

- Hotărârea Guvernului nr. 472 din 26 martie 2008 privind aprobarea componenței nominale a Comitetului Național pentru combaterea traficului de ființe umane, Regulamentul Comitetului Național pentru combaterea traficului de ființe umane și a Planului național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anul 2008-2009, modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 795 din 3 decembrie 2009 (crearea Secretariatului Comitetului Național pentru combaterea traficului de ființe umane) și Hotărârea Guvernului nr. 835 din 13 septembrie 2010 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în perioada 2010-2011;

- Hotărârea Guvernului nr. 1170 din 21 decembrie 2010 pentru aprobarea Planului național suplimentar pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru perioada 2010-2011;

- Hotărârea Guvernului nr. 234 din 29 februarie 2008 privind aprobarea cadrului de lucru pentru comisiile teritoriale de combatere a traficului;

- Hotărârea Guvernului nr. 948 din 8 iulie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților victime ale traficului de ființe umane, traficul de migranți și copiii neînsoțiți;

- Hotărârea Guvernului nr. 1362 din 29 noiembrie 2006 privind aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea asistenței și protecției în centrele pentru victimele traficului de ființe umane;

² Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală și Protocolul adițional; Convenția privind criminalitatea informatică; Convenția privind spălarea de bani, descoperirea, punerea sub sechestru și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului; Convenția penală privind corupția și Protocolul său adițional.

- Hotărârea Guvernului nr. 847 din 11 iulie 2008 privind crearea de centre de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane;
- Hotărârea Guvernului nr. 122 din 4 martie 2011 privind aprobarea Planului național de acțiune între Republica Moldova și Uniunea Europeană privind liberalizarea regimului de vize, cu un capitol dedicat prevenirii și combaterii criminalității organizate, inclusiv a traficului de ființe umane;
- Hotărârea Parlamentului nr. 257 din 5 decembrie 2008 privind aprobarea strategiei Sistemului Național de Referire (SNR) pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane și a Planului de acțiune pentru punerea în aplicare a acestei strategii pentru perioada 2009-2011.

17. În plus, unele dispoziții relevante pentru combaterea TFU și protecția victimelor traficului sunt deja cuprinse în Legea cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal³ și în Codul de procedură penală (C.P.P.), în special articolele 110 și 111 referitoare la procedurile speciale și protecția martorilor.

b. Planul Național pentru combaterea traficului de ființe umane

18. Politica anti-trafic în Republica Moldova este prevăzută în Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane. Actualul Plan Național pentru perioada 2010-2011 este al patrulea de acest tip adoptat de către Guvernul Republicii Moldova începând cu anul 2005. Acesta acoperă patru domenii principale: gestionarea și coordonarea activităților; asistența și protecția victimelor și a martorilor, inclusiv identificarea, repatrierea, reabilitarea și reintegrarea acestora; urmărirea penală a traficantilor, inclusiv anchetă proactivă și despăgubirea victimelor; și cooperarea internațională, inclusiv cooperarea polițienească. Principala responsabilitate pentru punerea în aplicare a Planului Național revine Comitetului Național pentru combaterea traficului de ființe umane.

3. Prezentare generală a cadrului instituțional de luptă împotriva traficului de ființe umane

a. Comitetul Național împotriva traficului de ființe umane

19. Comitetul Național împotriva traficului de ființe umane ("Comitetul Național") a fost înființat în 2001. Este vorba de un organ consultativ permanent al Guvernului Republicii Moldova, creat în scopul de a coordona activitățile organismelor competente. Printre funcțiile Comitetului Național se numără: prezentarea către Guvern a propunerilor de strategii cu privire la combaterea TFU; supravegherea implementării activităților incluse în Planul Național; colectarea și analiza informațiilor privind amploarea și tendințele TFU; elaborarea de propuneri de îmbunătățire a domeniului juridic; organizarea de campanii de sensibilizare; și coordonarea activităților comisiilor teritoriale. Comitetul Național evaluează periodic implementarea Planului și raportează Guvernului.

20. Componența Comitetului Național a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 472 din 26 martie 2008. În prezent, este prezidat de viceprim-ministrul Republicii Moldova și format din reprezentanți ai următoarelor organisme:

- Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
- Ministerul de Interne
- Ministerul Justiției
- Ministerul Culturii
- Ministerul Sănătății
- Ministerul Educației

³ În vigoare din 27 septembrie 2008.

- Ministerul Tineretului și Sportului
- Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor
- Biroul Procurorului General
- Președinția Republicii Moldova
- Serviciul de Informații și Securitate
- Serviciul de Grăniceri
- Camera de licențiere
- Unitatea administrativ-teritorială a Găgăuziei.

21. Comitetul Național se întrunește cel puțin o dată pe lună. Reprezentanții ONG-urilor și ai organizațiilor internaționale active în domeniul anti-trafic pot participa la reuniunile Comitetului Național, cu vot consultativ. Astfel, la ședințele Comitetului Național au fost prezenți reprezentanți ai Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), ai Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), ai Fondului pentru Copii al Națiunilor Unite (UNICEF), precum și ai ONG-urilor "La Strada", Republica Moldova și "Terre des Hommes", Moldova. Toate aceste organizații sunt consultate de Guvern, atunci când acesta adoptă legislația anti-trafic precum și în alte inițiative importante.

22. În plus, în conformitate cu articolul 11(7) din Legea anti-trafic, un Consiliu format din organele de drept a fost instituit în iunie 2007, în scopul de a supraveghea punerea în aplicare a legislației penale referitoare la traficul de ființe umane și de a prezenta rapoarte anuale către Comitetul Național și Procurorul General.

b. Centrele de Combaterea Traficului de Persoane

23. Centrul de Combaterea Traficului de Persoane (CCTP) a fost înființat în anul 2006 în cadrul Ministerului de Interne, în vederea îmbunătățirii investigării și urmăririi penale a cazurilor de trafic de ființe umane. Acesta este compus din funcționari numiți de către Ministerul de Interne, Procuratura Generală, Serviciul Vamal, Biroul Național de Migrație, Serviciul de Grăniceri, Serviciul de Informații și Securitate și Centrul de Combaterea Crimelor Economice și a Corupției. Scopul acestuia este de a reuni reprezentanți ai acestor organisme pentru a crește eficiența cercetărilor și a urmăririlor penale în cazul infracțiunilor de trafic. CCTP numără 40 de membri la Chișinău și un Ofițer de poliție, în fiecare din raioanele Republicii Moldova.

c. Comisiile teritoriale pentru combaterea TFU

24. Acțiunea anti-trafic la nivel local este coordonată de către comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de ființe umane, care sunt stabilite în fiecare regiune, precum și în fiecare district administrativ din Chișinău. Comisiile teritoriale sunt subordonate Comitetului Național și sunt finanțate din bugetele autorităților locale.

25. Componenta comisiilor teritoriale se aprobă de către președintele autorității locale. Comisiile sunt prezidate de un președinte al autorității locale și sunt compuse din reprezentanți locali ai ministerelor și altor autorități publice cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, precum și ai ONG-urilor active în acest domeniu.

26. Comisiile teritoriale organizează activități de prevenție (cum ar fi campanii de sensibilizare, ateliere de lucru și întâlniri), coordonează protecția și asistența victimelor, ia parte la programe de cercetare, analiză și colectare a datelor statistice la nivel local și raportează Comitetului Național cu privire la măsurile de îmbunătățire a impactului activităților de combatere a traficului.

d. Echipele multidisciplinare

27. Echipele multidisciplinare au fost stabilite la nivel regional, în scopul de a coordona implementarea unei abordări sistematice, bazată pe drepturile omului, privind protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane. Aceste echipe sunt în subordinea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Acestea sunt compuse din reprezentanți ai departamentelor de asistență socială și protecție a familiei, ai instituțiilor medicale, Poliției, serviciilor de evidența populației, Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, precum și ai ONG-urilor și altor organisme relevante. Echipele multidisciplinare pot să identifice persoanele vulnerabile la traficul de ființe umane și să le ofere asistență. În prezent, echipele multidisciplinare numără un total de 344 de specialiști.

e. Organizațiile internaționale și ONG-urile

28. Organizațiile internaționale au o prezență puternică în domeniul anti-trafic în Republica Moldova. OIM, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), UNICEF și OSCE au oferit asistență extinsă în stabilirea cadrului național de combatere a traficului de persoane. Acest lucru a inclus asistența în elaborarea legislației, finanțarea formării de specialiști și programe de asistență a victimelor, precum și contribuția financiară la funcționarea Secretariatului Comitetului Național.

29. ONG-urile au jucat, de asemenea, un rol-cheie în domeniul de acțiune împotriva traficului de ființe umane în Republica Moldova, prin activitățile lor de sensibilizare, formare, cercetare și acordarea de asistență victimelor. Principalele ONG-uri care lucrează în prezent în domeniul prevenirii și combaterii TFU sunt Centrul Internațional "La Strada", "Terre des Hommes" Moldova, Centrul Național de Prevenire a Abuzurilor, "Salvați Copiii" Moldova și "Médecins du Monde".

30. Centrul Internațional "La Strada", contribuie la elaborarea legislației, a acordurilor bilaterale și orientărilor în domeniul anti-trafic, informează publicul despre riscurile TFU și nevoia unei migrații în condiții de siguranță, efectuează cercetări și ajută victimele traficului de persoane, inclusiv înainte de identificarea lor formală. "Terre des Hommes", Centrul Național de Prevenire a Abuzurilor și "Salvați Copiii" Moldova își concentrează activitățile lor pe prevenirea traficului de copii și protecția copiilor împotriva abuzurilor. Activitățile lor includ, de asemenea, asistența acordată copiilor victime ale traficului în Republica Moldova sau în străinătate. În afară de aceste patru ONG-uri principale, există un număr de alte ONG-uri la nivel național și local, care participă la aceste operațiuni în cadrul Sistemului Național de Referire sau contribuie în alt mod la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

f. Sistemul Național de Referire pentru asistența și protecția victimelor și potențialelor victime ale traficului

31. Sistemul Național de Referire pentru asistența și protecția victimelor și a potențialelor victime ale traficului ("SNR") constituie un cadru pentru cooperarea între organismele guvernamentale și non-guvernamentale. SNR a fost lansat pe o bază de pilot în 2006, de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în parteneriat cu OIM, în cinci raioane ale Republicii Moldova. În prezent, SNR a fost extins pentru a acoperi întreg teritoriul Republicii Moldova. Strategia SNR pentru anii 2009-2011 a fost adoptată de Parlament la data de 5 decembrie 2008, în scopul de a spori coordonarea între autoritățile publice, ONG-uri și alți actori în desfășurarea activităților lor anti-trafic.

32. Funcționarea SNR este asigurată prin comisiile teritoriale și echipele multidisciplinare, cu sprijinul autorităților locale, al organizațiilor internaționale și al ONG-urilor. Începând cu anul 2006, funcționarea SNR este coordonată de Unitatea Națională de Coordonare (UNC), instituită în cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei. În cursul perioadei 2006-2009, a fost alocată suma de 150 642 de euro pentru instalarea SNR și pregătirea echipelor de formare. Aceste fonduri au fost furnizate de donatori internaționali, sub coordonarea OIM.

III. Implementarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane în Republica Moldova

1. Integrarea în dreptul intern a conceptelor de bază și a definițiilor cuprinse în Convenție

a. Abordarea bazată pe drepturile omului pentru lupta împotriva traficului de ființe umane

33. Articolul 1(1)(b) din Convenție stabilește drept unul dintre scopurile sale principale, protecția drepturilor omului pentru victimele traficului de persoane. În plus, articolul 5(3) include obligația Părților de a promova o abordare bazată pe drepturile omului, la dezvoltarea, implementarea și evaluarea politicilor și a programelor de prevenire a TFU. Raportul explicativ al Convenției prevede că valoarea adăugată principală a Convenției este punerea în perspectivă a drepturilor omului și accentul pus pe protecția victimelor. În aceeași ordine de idei, Organizația Națiunilor Unite recomandă principiile și orientările sale privind drepturile omului și traficul de ființe umane, subliniind că "drepturile umane ale persoanelor traficate trebuie să se afle în centrul tuturor eforturilor de prevenire și combatere a traficului și pentru a proteja, ajuta și oferi despăgubiri acestor victime".⁴

34. THB constituie o ofensă adusă demnității și libertăților fundamentale ale ființei umane și reprezintă, prin urmare, o încălcare gravă a drepturilor omului. GRETA subliniază obligațiile statelor de a respecta, îndeplini și proteja drepturile omului, inclusiv prin asigurarea respectării acestora de către actorii non-statali, în conformitate cu obligația de diligență. Abordarea bazată pe drepturile omului implică faptul că un stat care nu și-a îndeplinit aceste obligații poate, de exemplu, să fie tras la răspundere pentru încălcările Convenției Europene a Drepturilor Omului (în cazul în care statul în cauză este Parte la aceasta). Acest lucru a fost confirmat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea sa în cauza Rantsev c. Cipru și Rusia, speță în care Curtea a concluzionat că THB, în sensul articolului 3(a) din Protocolul de la Palermo și al articolului 4 (a) din Convenția anti-traffic, intră în domeniul de aplicare a articolului 4 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (care interzice sclavia, servitutea și munca forțată sau obligatorie). Curtea a concluzionat că articolul 4 implică o obligație pozitivă de a proteja victimele, sau potențialele victime, precum și o obligație procedurală de a investiga faptele de trafic.

35. GRETA consideră că abordarea bazată pe drepturile umane în lupta împotriva TFU cere statelor să creeze un cadru cuprinzător pentru prevenirea TFU, protecția persoanelor traficate ca victime, aceasta fiind considerată drept o încălcare gravă a drepturilor omului, precum și investigarea și urmărirea penală efectivă a traficantilor. Protecția aceasta include măsuri pentru a se asigura că toate victimele traficului de ființe umane sunt corect identificate. Aceasta include, de asemenea, și măsuri care să sprijine persoanele traficate, prin consolidarea drepturilor lor la o protecție adecvată, asistență și despăgubiri, inclusiv recuperare și reabilitarea lor, într-un cadru participativ și nediscriminatoriu, indiferent de statutul lor de rezidență. Mai mult, măsuri pentru a preveni traficul de ființe umane ar trebui luate și în domeniul politicilor socio-economice, de muncă și de migrație.

36. GRETA ar dori, de asemenea, să sublinieze necesitatea ca statele să abordeze traficul de ființe umane ca o formă de violență împotriva femeilor și să țină cont de tipurile specifice de exploatare în funcție de sex, precum și de situația specială a copiilor victime ale traficului de ființe umane, în conformitate cu instrumentele juridice internaționale relevante.⁵

⁴ Addendum la Raportul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (E/2002/68/Add.1), <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Traffickingen.pdf>

⁵ Cum ar fi Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatarii sexuale și a abuzurilor sexuale, Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului și Protocolul opțional la aceasta cu privire la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, și Convenția Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor.

37. Articolul 4 din Legea anti-trafic a Republicii Moldova afirmă abordarea bazată pe drepturile omului în lupta împotriva traficului de ființe umane, afirmând că lupta împotriva TFU se efectuează pe baza respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și pe recunoașterea TFU ca o infracțiune care afectează drepturile fundamentale ale omului, demnitatea, libertatea și integritatea ființei umane. Mai mult decât atât, Strategia SNR adoptată de Parlamentul European (a se vedea punctul 31), recunoaște că "traficul de ființe umane este o încălcare a drepturilor omului, a demnității și integrității umane."

38. Abordarea bazată pe drepturile omului a TFU presupune transparență și responsabilitate din partea statului, prin adoptarea unei strategii de politică și de acțiune la nivel național pentru combaterea traficului de ființe umane, coordonarea eforturilor tuturor actorilor relevanți, formarea periodică de specialiști, cercetarea și colectarea de date, precum și furnizarea unei finanțări adecvate pentru punerea în aplicare a tuturor acestor măsuri. Următoarele secțiuni ale acestui raport examinează în detaliu eficiența acestor strategii și a măsurilor luate de autoritățile de la Chișinău în aceste domenii.

b. Definițiile "traficului de ființe umane" și ale "victimelor TFU" în legislația Republicii Moldova

i. Definiția "traficului de ființe umane"

39. În conformitate cu articolul 4(a) din Convenție, traficul de ființe umane include trei componente: o acțiune ("recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane"); utilizarea anumitor mijloace ("amenințare sau folosirea forței sau a altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate sau prin oferirea sau primirea de plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane"); și acestea în scopul exploatării ("cel puțin, exploatarea în scop de prostituție sau alte forme de exploatare sexuală, muncă sau servicii forțate, sclavie sau practici similare sclaviei, servitute sau prelevarea de organe"). În conformitate cu articolul 4(c), în cazul în care victima TFU este un copil, este irelevant dacă mijloacele menționate mai sus au fost sau nu utilizate.

40. În conformitate cu legislația Republicii Moldova, traficul de ființe umane este definit la articolul 2(1) din Legea anti-trafic drept "recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare cu forța sau prin folosirea forței sau altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau în situație de vulnerabilitate, sau prin darea sau primirea de bani ori de beneficii de orice natură, în scopul de a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra altei persoane, în scopul exploatării acesteia". Articolul 2(2) din Legea anti-trafic definește traficul de copii drept "recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui copil în scopul exploatării, chiar dacă aceste acțiuni nu au fost realizate prin niciunul dintre mijloacele prevăzute la paragraful 1".

41. Exploatarea este definită la articolul 2(3) din Legea anti-trafic drept:

"a) obligarea unei persoane de a executa munci sau servicii prin recurgere la forță, amenințări sau alte forme de constrângere, prin încălcarea prevederilor legale referitoare la condițiile de muncă, remunerare, sănătate și securitate;

b) sclavia, utilizarea de practici similare sclaviei sau recurgerea la alte metode de privare de libertate;

c) obligarea unei persoane la practicarea prostituției, la participarea la spectacole pornografice, cu scopul de a produce, distribui și pune în circulație astfel de spectacole, achiziționarea, vânzarea sau deținerea de materiale pornografice, sau practicarea altor forme de exploatare sexuală;

d) obligarea cuiva la prelevarea de organe sau de țesuturi pentru transplant ori la prelevarea altor părți componente ale corpului uman;

e) utilizarea unei femei drept mamă surrogat sau în scopuri reproductive;

f) abuzarea de drepturile copilului în vederea adopției ilegale;

g) folosirea persoanelor în conflicte armate sau în formațiuni militare ilegale;

h) folosirea unei persoane în activități criminale;

- i) obligarea cuiva de a practica cerșetoria;
- j) vânzarea unei persoane către o altă persoană;
- k) obligarea cuiva de a se angaja în alte activități prin care se încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale omului.”

42. Definiția de mai sus reflectă toate cele trei elemente constitutive ale TFU așa cum sunt ele definite în Convenție. Dovada acestor mijloace nu trebuie făcută atunci când este vorba de traficul de copii (orice persoană sub 18 ani, în condițiile prevăzute la articolul 2(4) din Legea anti-trafic), ceea ce este, de asemenea, în conformitate cu Convenția.

43. Potrivit articolului 4(b) din Convenție, consimțământul unei victime a traficului de ființe umane este irelevant în cazul în care au fost utilizate oricare din mijloacele prevăzute în definiția TFU. GRETA constată că aceasta se reflectă în articolul 2(3) din Legea anti-trafic, potrivit căruia consimțământul unei persoane pentru exploatarea sa este irelevant, dacă au fost utilizate oricare dintre mijloacele prevăzute la articolul 2(1) din prezenta lege.

44. TFU este, de asemenea, definit drept infracțiune în temeiul articolului 165 din Codul penal, care conține aceleași elemente constitutive ca definiția traficului de ființe umane în cadrul Legii Anti-Trafic: acțiunea (recrutare, transport, transfer, adăpostirea sau primirea de persoane), mijloacele (amenințare cu aplicarea sau aplicarea violenței fizice sau psihologice, răpire, confiscarea documentelor, servitute în schimbul unei datorii, înșelăciune, abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, și darea sau primirea unor plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra altei persoane) și scopul (exploatare sexuală, muncă sau servicii forțate, cerșetorie, sclavie sau practici similare sclaviei, folosirea în conflicte armate sau în activități criminale, precum și prelevarea organelor sau a țesuturilor).

45. Traficul de copii este o infracțiune separată, în temeiul articolului 206 din Codul penal. Similară cu articolul 2(2) din Legea anti-trafic, această prevedere nu face referire la proba ce trebuie făcută asupra mijloacelor utilizate pentru a dovedi existența traficului de copii, ceea ce este în conformitate cu Convenția.

46. Pentru o analiză suplimentară a definiției traficului de ființe umane și a infracțiunilor conexe din punct de vedere al dreptului penal material, a se vedea punctele 141-144.

ii. Definiția “victimei TFU”

47. Convenția definește "victima TFU" drept "orice persoană fizică supusă la traficului de ființe umane, astfel cum se prevede la articolul 4 al Convenției". Recunoașterea victimelor TFU, ca atare, este esențială, deoarece generează dreptul lor la o gamă largă de măsuri de protecție și de asistență prevăzute în Convenție.

48. Articolul 2(11) din Legea anti-trafic definește victima traficului de ființe umane drept "o persoană fizică prezumată sau constatată ca fiind supusă acțiunilor de trafic, în conformitate cu paragrafele 1 și 2". Această definiție este în conformitate cu Convenția.

49. În plus, punctul 4 din proiectul de Regulament privind identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului definește o potențială victimă drept "un individ aflat într-o situație dificilă, asociată cu circumstanțe specifice, care poate deveni o victimă a fenomenului traficului de ființe umane". Statutul și drepturile victimelor traficului de persoane sunt discutate în continuare în secțiunile legate de măsurile de protecție și promovare a drepturilor victimelor traficului de persoane.

c. Abordarea cuprinzătoare a acțiunilor contra TFU, coordonarea tuturor actorilor și a acțiunilor, precum și cooperarea internațională

i. Abordare cuprinzătoare și coordonare

50. Unul dintre obiectivele Convenției este de a trasa un cadru cuprinzător pentru protecția și asistența victimelor și a martorilor. Pentru a fi eficientă, orice acțiune națională de combatere a TFU trebuie să fie cuprinzătoare, multi-sectorială și să ia în cont expertiza multidisciplinară necesară. Articolul 29(2) din Convenție cere Părților să ia măsuri pentru a asigura coordonarea politicilor și acțiunilor lor la nivel național împotriva TFU, inclusiv prin crearea de organisme de coordonare specifice. Mai mult, Convenția se referă la necesitatea de a coopera și de a construi un parteneriat strategic cu societatea civilă, prin intermediul structurilor de cooperare care pot ajuta guvernele să-și îndeplinească obligațiile în temeiul Convenției (articolul 35).

51. Toți funcționarii publici și reprezentanții societății civile întâlniți de delegația GRETA în timpul vizitei în Republica Moldova au confirmat că lupta împotriva TFU este tratată cu mare atenție în cadrul politicii interne. Autoritățile moldovene au luat măsuri pentru a dezvolta un cadru juridic și instituțional cuprinzător de acțiune împotriva TFU. Legislația a fost modificată și au fost adoptate noi reglementări în scopul de a îndeplini obligațiile ce decurg din instrumentele juridice internaționale. Mai mult, autoritățile moldovene au adoptat patru planuri de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane și pentru generalizarea SNR la nivel național, sprijinite pe o strategie adoptată de către Parlament.

52. Implementarea acțiunilor de combatere a TFU este coordonată de către Comitetul Național (a se vedea punctele 19-21). Organismele publice reprezentate în Comitetul Național sunt responsabile pentru punerea în aplicare a măsurilor de combatere a traficului care intră în competența lor. Începând cu anul 2010, Comitetul Național are un Secretariat permanent, care ar trebui să-și sporească eficiența funcționării.

53. După cum s-a menționat la punctul 9, traficul de ființe umane în Republica Moldova se referă deopotrivă la femei, bărbați și copii. Victimele acestui trafic sunt supuse unor diferite tipuri de exploatare, inclusiv exploatarea sexuală, munca forțată, cerșitul forțat și prelevarea de organe. În timp ce, inițial, majoritatea victimelor traficului din Moldova erau supuse unui trafic transnațional, în ultimii ani, a existat o creștere a traficului de persoane la interiorul Republicii Moldova. Mai mulți factori explică amploarea problemei TFU în Republica Moldova. În primul rând, situația economică a țării, în special lipsa de oportunități de locuri de muncă, care obligă o parte considerabilă a populației să plece peste hotare în căutare de activități generatoare de venituri. Potrivit unor interlocutori ai GRETA, persoanele aflate în situație economică dificilă pot fi susceptibile de a accepta aproape orice ofertă de angajare venită din surse neverificate și fără negocierea contractului de muncă. De multe ori, acest lucru face din ele o pradă ușoară pentru traficanți. În al doilea rând, delegația GRETA a fost informată de către reprezentanții organismelor publice și ONG-uri că violența împotriva femeilor, în special violența în familie, este un fenomen frecvent, mai ales în zonele rurale ale țării, iar dorința lor de a scăpa de acest tratament ar putea fi unul dintre motivele pentru care femeile acceptă locuri de muncă dubioase oferite în străinătate, căzând astfel în capcana traficului. În al treilea rând, fapt confirmat de reprezentanți ai organismelor publice și ONG-uri, corupția rămâne una dintre cele mai importante probleme structurale cu care se confruntă Republica Moldova și că ar exista acuzații de corupție și în rândul funcționarilor însărcinați cu aplicare a legii care contribuie, astfel, la TFU.

54. În acest context, GRETA observă că Raportul de evaluare a celei de-a treia runde privind Republica Moldova publicat de Grupul de State împotriva corupției (GRECO) al Consiliul Europei la 6 aprilie 2011 recomandă ca autoritățile moldovene să ia măsuri specifice în vederea condamnării luării de mită activă și pasivă de către orice categorie de funcționari publici, precum și alte măsuri, cum ar fi inițiativele de formare și de sensibilizare specializate pentru a se asigura că dispozițiile relevante de drept penal sunt aplicate eficient la infracțiunile de corupție. GRETA subliniază faptul că punerea în aplicare a recomandărilor GRECO ar putea contribui la combaterea traficului de ființe umane.

55. GRETA consideră că ar trebui realizată o mai mare coordonare între diferiții actori responsabili pentru activitățile anti-trafic în scopul de a satisface pe deplin cerințele Convenției privind o abordare cuprinzătoare a prevenirii și combaterii TFU. GRETA a fost informat că nu toți reprezentanții instituțiilor publice relevante sunt implicați activ în activitățile Comitetului Național. În special, s-a sugerat că Ministerul Sănătății și Ministerul Educației ar trebui să crească implicarea lor în lupta împotriva TFU, că rolul lor este unul proeminent în prevenirea traficului de ființe umane și asistența victimelor, mai ales a copiilor, care constituie unul dintre grupurile cele mai vulnerabile la traficul din Republica Moldova. Trebuie, de asemenea, îmbunătățită cooperarea și comunicarea între poliție și ONG-uri, la nivel local.

56. GRETA înțelege că punerea în aplicare a planurilor naționale nu a fost evaluată în trecut, dar un raport de evaluare a implementării Planului Național pentru anul 2010 a fost adoptat și publicat în iulie 2011⁶.

57. În lumina celor de mai sus, **GRETA consideră că autoritățile moldovenești ar trebui:**

- **să continue consolidarea Secretariatului și creșterea bugetului alocat Comitetului Național pentru combaterea traficului de ființe umane, pentru a asigura funcționarea sa eficientă;**
- **să încurajeze o participare mai eficientă a tuturor organismelor publice implicate în implementarea măsurilor de combatere a traficului la nivel național și local, precum și creșterea coordonării activităților lor;**
- **să sporească și mai mult rolul de ONG-urilor active în domeniul combaterii TFU în Republica Moldova, oferindu-le posibilitatea de a participa la procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin calitatea de membru în cadrul Comitetului Național;**
- **să ia măsuri concrete pentru îmbunătățirea cooperării și comunicării între poliție și ONG-uri la nivel local, în special în ceea ce privește identificarea victimelor traficului de ființe umane.**

58. **Mai mult decât atât, GRETA invită autoritățile Republicii Moldova de a lua în considerare o evaluare independentă a implementării Planului Național, ca un instrument de evaluare a impactului activităților sale și de planificare a politicilor și măsurilor de combatere a traficului de ființe umane viitoare.**

ii. Formarea specialiștilor în domeniu

59. În conformitate cu articolul 14 din Legea anti-trafic, statul garantează formarea profesională și educarea specialiștilor din organele de drept, organele de migrație și alte structuri din domeniul combaterii traficului de ființe umane. O astfel de formare profesională ar trebui să ia în considerare metodele de prevenire a TFU, tehnicile speciale de investigație și respectarea drepturilor victimelor, precum și protecția lor. Instruirea trebuie să fie realizată în colaborare cu organizațiile internaționale, ONG-uri și alți reprezentanți ai societății civile.

60. Una dintre măsurile incluse în Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei SNR este dezvoltarea programei de formare profesională inițială și continuă pentru specialiștii care lucrează în prevenirea TFU și de asistența victimelor și potențialelor victime. Aceasta include un training oferit membrilor echipelor multidisciplinare responsabile cu punerea în aplicare a SNR pe teren. Începând cu anul 2006, membrii celor 26 de echipe multidisciplinare au urmat stagii de formare privind identificarea victimelor, tehnicile de intervievare, de orientare a victimelor pentru a găsi asistență și protecție, managementul de caz, precum și contextul juridic și instituțional. Trainingul a fost organizat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în parteneriat cu OIM.

⁶ Raportul poate fi consultat la adresa: <http://gov.md/doc.php?1=ro&idc=578&id=4032>

61. În 2009, CCTP a organizat cinci seminarii în scopul de a consolida abilitățile practice ale funcționarilor publici și membrilor ONG în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (două la Chișinău și trei în centrele regionale de la Bălți, Căușeni și Ungheni). În cooperare cu Misiunea OSCE din Republica Moldova, CCTP a efectuat, de asemenea, un program de instruire la Academia Ministerului de Interne. În 2011, personalul CCTP a participat la o serie de seminarii privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, organizate împreună cu Centrul de prevenire a traficului de femei, "La Strada" Moldova, UNICEF, Comisia Europeană, OIM, Centrul pentru politici de sănătate și studii și "Terre des Hommes".

62. Planul Național pentru perioada 2010-2011 prevede formarea continuă prin seminarii, mese rotunde și conferințe tematice pentru reprezentanții Ministerului Educației, ai Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, ai Ministerului de Interne și ai Procuraturii Generale. Un număr de activități de formare au fost organizate cu sprijinul Biroului OSCE din Republica Moldova, al Institutului Național al Justiției, al Biroului Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate, al Centrului Femeilor de Carieră Juridică și "La Strada" Moldova. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile de la Chișinău, au avut loc 12 seminarii de instruire cu privire la infracțiunile de trafic și de identificare a victimelor traficului de persoane pentru procurori, ofițeri de poliție și angajații centrelor de asistență socială. La cele șase seminarii cu privire la prevenirea și identificarea cazurilor de exploatare sexuală a copiilor și traficul de copii au participat 139 de specialiști din șase regiuni. Mai mult, au fost organizate sesiuni de formare pe intervierea copiilor victime ale traficului de persoane și exploatare sexuală, pentru 162 de inspectori de poliție care lucrează cu copiii. Un alt seminar de instruire, privind tehnicile de investigare proactivă și identificarea victimelor, a fost organizat pentru ofițerii de poliție. Un seminar de instruire cu privire la investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de trafic a fost organizat pentru judecători și procurori.

63. Mai mult decât atât, în cadrul unui proiect intitulat "Protecția și abilitarea victimelor și potențialelor victime ale TFU și ale violenței în familie în Republica Moldova", finanțat de Guvernul Japoniei prin Fondul ONU pentru Securitate Umană și implementat de PNUD, UNFPA, OSCE și OIM, 465 de specialiști din 31 de comunități țintă au beneficiat de instruire privind prevenirea traficului de ființe umane și a violenței în familie.

64. GRETA a fost informat că specialiștii care au fost instruiți cu privire la aspectele TFU sunt adesea afectați la alte locuri de muncă, ceea ce duce la o lipsă de personal calificat, atât la nivel național cât și local, și de aici, nevoia de a instrui noul personal. Chiar dacă nu se contestă munca considerabilă depusă pentru a consolida structurile de combatere a traficului în țară, funcționarea acestora depinde de multe ori de angajamentul personal și de entuziasmul unui număr limitat de persoane. Autoritățile Republicii Moldova sunt în plin proces de reformare a CCTP pentru a îmbunătăți eficiența funcționării acestuia. Se preconizează ca ofițerii însărcinați cu aplicarea legii din CCTP să instruiască și să supravegheze ofițerii de poliție locali implicați în acțiunea de combatere a traficului.

65. GRETA salută măsurile luate pentru a forma specialiștii implicați în acțiunile împotriva TFU. Cu toate acestea, se face referire la propunerile GRETA de la punctele 103, 112, 122 și 162.

iii. Colectarea datelor și cercetarea

66. Abordarea bazată pe drepturile omului a politicilor anti-traffic susținute de Convenție necesită o monitorizare și o evaluare adecvată. Un element esențial este disponibilitatea regulată de informații statistice complete, privind ambele tendințe ale TFU și performanța actorilor principali în lupta împotriva traficului de persoane. Colectarea datelor de la diferite instituții de stat și ONG-uri privește protecția datelor, în special atunci când este vorba de date cu caracter personal. Au fost stabilite standarde internaționale pentru colectarea, stocarea, transferul, elaborarea și diseminarea datelor. Pentru a asigura respectarea deplină a acestor standarde, Părțile trebuie să aplice măsuri și tehnici corespunzătoare de protecție a datelor. O cerință suplimentară pentru politicile de combatere a traficului bazate pe drepturile omului este comportamentul ce trebuie avut în vedere pe durata cercetării și analizei, dat fiind atenția specială ce trebuie acordată drepturilor și intereselor victimelor.

67. Potrivit articolului 8(4c) din Legea anti-trafic, sarcina de colectare a datelor, analizarea situației și a tendințelor traficului de ființe umane revine Comitetului Național. În plus, în conformitate cu articolul 11 (3) din Legea anti-trafic, Ministerul de Interne este responsabil pentru dezvoltarea, administrarea și menținerea unei baze de date cu privire la TFU. Mai mult, Procuratura Generală are obligația să prezinte rapoarte Comitetului Național, cu privire la aplicarea legislației anti-trafic, inclusiv numărul de proceduri penale inițiate pentru infracțiunile de trafic de persoane.

68. GRETA a fost informată că nu există, la nivel național, un sistem integrat de colectare a datelor privind traficul de ființe umane. Agențiile active în prevenirea și combaterea TFU și în asistența victimelor colectează aceste date în funcție de responsabilitățile lor specifice. Astfel, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei colectează informații privind numărul de persoane care beneficiază de asistență în cadrul SNR (care include victimele și potențialele victime ale traficului de persoane). Ministerul de Interne colectează date privind infracțiunile, inclusiv TFU, iar unitățile teritoriale ale Procuraturii Generale colectează date cu privire la numărul de plângeri primite și al urmărilor penale inițiate. În acest context, GRETA constată că în cadrul Planului Național suplimentar pentru perioada 2010-2011, s-a prevăzut instituirea unui sistem de evidență centralizată privind TFU.

69. GRETA observă că unul dintre obiectivele strategice ale Planului Național 2010-2011 este acela de a desfășura activități de cercetare și de monitorizare a caracteristicilor și tendințelor TFU. Aceste activități vor fi implementate în parteneriat cu OIM (Organizația Internațională a Muncii), OIM (Organizația Internațională a Migrațiilor), OSCE și Centrul Internațional "La Strada". Acest din urmă ONG a elaborat în 2011, un raport cu privire la tendințele TFU în Republica Moldova, bazate pe cercetarea unor cazuri identificate și a interviurilor personalului implicat⁷. Potrivit raportului din 2011 al Centrului Internațional "La Strada", a existat o creștere a numărului de victime ale traficului de persoane de sex masculin, supuse în general exploatării prin muncă în construcții și agricultură, cazuri mai greu de descoperit și de dovedit. Proportia de victime provenite din mediul rural a crescut, ceea ce sugerează că este nevoie de o mai mare conștientizare în rândul rezidenților din zonele rurale. Metodele de influențare a victimelor s-au schimbat și ele, traficanții folosind înșelăciunea și manipularea psihologică, mai degrabă decât recurgerea la abuzul fizic sau la restrângerea dreptului de circulație al victimelor. Funcționarii publici și reprezentanții ONG-urilor întâlniți în timpul vizitei GRETA în Republica Moldova au confirmat aceste tendințe. Mai mult, spre deosebire de acum un deceniu în urmă, în cele mai multe cazuri este astăzi vorba de trecerea frontierei în mod legal de către victimele traficului de persoane. Acestea fiind spuse, GRETA nu a primit informații despre cercetarea cazurilor de TFU de către autoritățile moldovene din ultimii doi ani. Este de o importanță crucială de a se efectua o cercetare a tendinței în materie, astfel încât politica anti-trafic să poată aduce un răspuns eficace în lupta contra TFU.

70. În opinia GRETA, ar trebui să se acorde o atenție deosebită traficului în scop de exploatare prin muncă. Oficialii guvernamentali și reprezentanții ONG-urilor au confirmat faptul că amploarea acestei forme de TFU nu este pe deplin cunoscută în Republica Moldova. Cercetarea acestui fenomen este dificilă, deoarece victimele sale, majoritatea bărbați, sunt reticente în a raporta cazurile de trafic, de multe ori considerându-le ca un eșec personal. Potrivit unor ONG-uri, condițiile de muncă de pe șantierele de construcții și în agricultura din Republica Moldova sunt caracterizate prin întârzierea sau refuzul plăților și printr-un număr de ore de lucru excesiv. Acest lucru ridică pragul de toleranță față de condițiile de muncă abuzive și aproape că șterge limita dintre încălcarea legislației muncii și exploatarea prin muncă. Mai mult, traficul național (de exemplu, la interiorul Republicii Moldova) ar fi în creștere, dar nu a fost încă cercetat în mod corespunzător. În opinia GRETA, pe acest aspect ar merita să se concentreze cercetările viitoare.

⁷ Traficul de persoane în Moldova: Comentarii, tendințe, recomandări. Centrul Internațional "La Strada", Chișinău, martie 2011. Un raport anterior care acoperă perioada 1999-2004 a fost publicat de "La Strada", în 2005.

71. GRETA consideră că, în vederea pregătirii, monitorizării și evaluării politicilor anti-trafic, autoritățile moldovene ar trebui să dezvolte și să mențină un sistem statistic cuprinzător și coerent privind traficul de ființe umane, prin compilarea informațiilor statistice fiabile din partea tuturor actorilor principali și care să permită clasificarea (pe sex, vârstă, tip de exploatare, țara de origine și / sau de destinație, etc.). Acest lucru ar trebui să fie însoțit de toate măsurile necesare pentru a respecta dreptul persoanelor vizate, la protecția datelor cu caracter personal. În acest context, autoritățile moldovene trebuie să consolideze schimburile de informații între agențiile însărcinate cu supravegherea migrației, ocuparea forței de muncă și combaterea TFU.

72. Mai mult, GRETA consideră că autoritățile moldovene ar trebui să realizeze și să sprijine cercetarea privind TFU, în special acela în scopul exploatării prin muncă, în Republica Moldova, traficul de copii și traficul pentru prelevarea de organe. Rezultatele cercetării ar trebui să fie utilizate drept o sursă de informații pentru măsurile viitoarei strategii în domeniul de acțiune al traficului de ființe umane.

iv. Cooperarea internațională

73. Convenția solicită Părților de a coopera unele cu altele, în cea mai mare măsură posibilă, în scopul de a preveni și combate traficul de ființe umane, pentru protecția și asistența victimelor, precum și pentru cercetarea infracțiunilor conexe (articolul 32).

74. În ceea ce privește cooperarea în materie penală, Republica Moldova face parte din Convenția Comunității Statelor Independente (CSI), privind asistența judiciară în raporturile juridice în materie civilă, familială și penală. Republica Moldova cooperează, de asemenea și cu țările din Organizația GUAM pentru Democrație și Dezvoltare Economică⁸ pe baza unui acord de cooperare în domeniul combaterii terorismului, crimei organizate și altor infracțiuni grave. Cooperarea cu alte state are loc în baza obligațiilor Republicii Moldova în calitate de membru al INTERPOL, EUROPOL și al Centrului de aplicarea legii în Sud-Estul european (SELEC, fostul Centru SECI)⁹. Unele probleme privind cooperarea internațională în materie penală sunt, de asemenea, reglementate și printr-un număr de acte juridice naționale¹⁰.

75. Pe lângă acestea, Republica Moldova a încheiat acorduri de cooperare bilaterale cu o serie de țări, cum ar fi Turcia, privind combaterea traficului ilicit de droguri, terorismul internațional și alte forme de criminalitate organizată, cu un protocol privind combaterea traficului de ființe umane; cu Azerbaidjan, privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, penală și de familie; și cu România, privind asistența juridică în materie civilă și penală. Alte țări cu care Republica Moldova are acorduri similare includ Belarus, Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Italia, Israel, Letonia și Uzbekistan. În prezent, sunt în curs negocieri pentru semnarea unui acord cu Federația Rusă, privind cooperarea la repatrierea victimelor TFU, inclusiv copii, combaterea traficului ilegal de migranți, precum și asistarea copiilor neînsoțiți.

⁸ Statele membre ale GUAM sunt: Georgia, Ucraina, Azerbaidjan, și Moldova.

⁹ Ca urmare a intrării în vigoare a Convenției Centrului de aplicarea legii în Sud-Estul european la 7 octombrie 2011, Centrul Regional de Inițiativă a Cooperării Sud-Est Europene (SECI) a devenit Centrul Sud-Est European de aplicarea legii (SELEC).

¹⁰ Legea privind procedura penală, care reglementează aspectele de cooperare internațională și modul de efectuare a investigațiilor comune; Legea privind asistența juridică internațională în materie penală, care reglementează procedura de asistență judiciară internațională; Legea privind afacerile de poliție și autoritățile competente, care reglementează aspectele legate de cooperarea polițienească; Legea privind protecția martorilor, care stabilește normele privind acordarea de asistență persoanelor cu calitatea de martor în Republica Moldova / victimelor sau martorilor aflați în străinătate / victimelor- cetățeni străini, aflați pe teritoriul Republicii Moldova.

76. Agențiile de aplicarea legii din Republica Moldova transmit informații către organele competente ale altor state, prin canalele de comunicare existente, ofițerii de legătură de poliție sau prin contacte directe. Ministerul de Interne desfășoară activități comune, cum ar fi anchetele paralele pentru a identifica și a asigura întoarcerea în țară și în condiții de siguranță a victimelor traficului de persoane și reținerea și urmărirea penală a traficanților. De exemplu, în 2009, Ministerul de Interne a efectuat 17 operațiuni internaționale care au condus la desființarea rețelelor criminale implicate în TFU, în parteneriat cu agențiile de aplicarea legii din Austria, Grecia, Italia, Maroc, Polonia, România, Federația Rusă, Slovenia și Ucraina. Un anumit număr din aceste operațiuni au fost susținute de FRONTEX, EUROPOL și Misiunea U.E. de Asistență la Frontieră din Republica Moldova și Ucraina (EUBAM).

77. Acestea fiind spuse, delegația GRETA a fost informată despre dificultățile în cooperarea cu autoritățile unora din aceste țări. De exemplu, cooperarea în identificarea victimelor traficului și repatrierea lor ulterioară în Republica Moldova este problematică în cazul Ciprului, Federației Ruse și al Emiratelor Arabe Unite, principalele țări de destinație pentru victimele traficului întâlnite în Republica Moldova.

78. În vederea facilitării cooperării cu Ciprul, reprezentanții CCTP, ai Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, "La Strada", Moldova și ai Centrului Internațional de Dezvoltarea Politicilor de Migrație (CIDPM) au efectuat o vizită de studiu în Cipru în aprilie 2009. Vizita a condus la stabilirea de contacte operative cu oficialii ciprioți și a condus la o decizie de a începe negocierile pentru încheierea unui acord bilateral. În prezent, autoritățile de la Chișinău și cele cipriote sunt în proces de negociere a unui proiect de acord privind cooperarea în combaterea terorismului, crima organizată, traficul ilicit de droguri, substanțe psihotrope și precursorii acestora, migrația ilegală și a altor infracțiuni.

79. La data de 28 februarie 2011, Republica Moldova a semnat un memorandum de înțelegere cu Bosnia și Herțegovina, Croația, Muntenegru, Serbia, Slovenia și "Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei" privind consolidarea eforturilor anti-traffic în Europa de Sud-Est, care include înființarea de echipe comune de anchetă și crearea unui nou mecanism de investigare a cazurilor de trafic, la nivel regional. Este de așteptat ca aceste măsuri să sporească eficiența investigațiilor care implică funcționari de rang înalt.

80. GRETA salută eforturile depuse pentru a dezvolta cooperarea internațională în domeniul de acțiune contra TFU, concentrate până acum pe cooperarea în materie penală. **GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să consolideze cooperarea internațională în domeniul penal și non-penal, prin încheierea de acorduri cu țările în care cetățenii moldoveni sunt supuși acestui trafic.**

2. Implementarea de către Republica Moldova a măsurilor menite a împiedica traficul de ființe umane

81. Potrivit Convenției, Părțile trebuie să ia măsuri pentru a preveni TFU, cu implicarea ONG-urilor relevante, altor organizații și membri ai societății civile, după caz (articolul 5(2) și 5(6)). Implementarea măsurilor preventive se referă la toate țările, indiferent dacă acestea sunt țări de origine, de tranzit și / sau de destinație a TFU. Convenția stabilește că Părțile trebuie să ia măsuri pentru a descuraja cererea, să consolideze controalele la frontieră și să asigure integritatea și securitatea documentelor de călătorie sau de identitate (articolele 6-8).

a. Creșterea gradului de conștientizare și de educație

82. Având în vedere că Republica Moldova este în primul rând o țară de origine, creșterea gradului de conștientizare cu privire la TFU, ca măsură preventivă, a jucat un rol-cheie în cadrul acțiunilor întreprinse de către autoritățile moldovene, în parteneriat cu ONG-urile și organizațiile internaționale. Activitățile de sensibilizare reprezintă o parte integrantă a mecanismului de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și sunt incluse în SNR, pentru a atrage atenția grupurilor-țintă și publicului larg, asupra factorilor care conduc la acest trafic, inclusiv prin dirijarea acestor grupuri de persoane către instituțiile care le oferă asistență.

83. Au fost organizate o serie de campanii pentru a aborda vulnerabilitatea femeilor și a fetelor la TFU, cum ar fi festivalul "Cu pași mici, înainte", Ziua Națională de Rugăciune și campania "16 zile de acțiune împotriva violenței pe bază de sex". Din 2005 și până în 2009, OIM a desfășurat o campanie de sensibilizare, sub forma unei piese de teatru, intitulată "Oameni abandonati", bazată pe cazurile reale de migranți moldoveni plecați în Italia și concentrată asupra riscurilor migrației și pericolele TFU. Mai mult decât atât, OSCE, în parteneriat cu proiectul Winrock International "Noi Perspective pentru Femei" a inițiat un site web care tratează traficul bazat pe sex, unde se găsesc informații în română, engleză și rusă cu privire la egalitatea între sexe și combaterea TFU în Republica Moldova.

84. Începând cu anul 2008, autoritățile moldovene, în parteneriat cu ONG-urile și organizațiile internaționale, au pus în funcție linii telefonice directe pentru promovarea unei migrații securizate și acordarea de asistență victimelor violențelor în familie.

85. Și în școli sunt luate, de asemenea, măsuri de prevenire a TFU. Începând cu anul 2008, Ministerul Educației a inclus în programa școlară cursuri de educație civică care includ sesiuni care tratează TFU și pericolele sale. Începând cu anul universitar 2009-2010, educația civică este obligatorie pentru elevii de la clasa a 5-a la a 12-a. Discuții privind prevenirea traficului au loc, de asemenea, în timpul reuniunilor cu părinții și sunt uneori incluse în activitățile extracurriculare.

86. Centrul pentru Prevenirea Traficului de Femei a organizat formarea a 100 de voluntari care au efectuat ulterior o campanie educațională pentru elevi și studenți. Pe parcursul celor cinci ani ai acestui proiect, au fost organizate 2 292 de seminarii de învățământ-informative, care au implicat un total de 40 188 de participanți din toate regiunile țării. Cele mai multe dintre aceste seminarii au avut loc în mediul rural din Republica Moldova. Mai mult, Centrul pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii, în cooperare cu "La Strada" Moldova a organizat seminarii pentru studenți și profesori, privind creșterea gradului de conștientizare și furnizarea de informații cu privire la riscurile traficului și ale migrației ilegale.

87. GRETA salută eforturile autorităților moldovene de a sensibiliza populația cu privire TFU. Cu toate acestea, în opinia GRETA, este necesar să se pună în aplicare măsuri de prevenire specifice, care să vizeze grupuri vulnerabile, cum ar fi femeile tinere șomere din zonele defavorizate, copiii ai căror părinți au migrat peste hotare și copiii plasați în instituțiile de stat. În acest context, autoritățile moldovene au informat GRETA că intenționează să organizeze campanii de sensibilizare în rândul copiilor din instituțiile specializate și al părților cele mai vulnerabile ale populației.

88. GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să-și continue eforturile pentru a ridica gradul de conștientizare privind TFU în ceea ce privește publicul larg. În paralel cu aceasta, autoritățile ar trebui să ia măsuri pentru a elabora și implementa măsuri preventive adaptate pentru grupuri deosebit de vulnerabile la TFU, în scopul informării în mod convingător a acestora despre pericolele traficului. Campaniile de sensibilizare, educația în școli și formarea specialiștilor în domeniu ar trebui să vizeze promovarea egalității de gen, eradicarea violenței pe bază de gen și a stigmatizării victimelor traficului.

b. Inițiative sociale, economice și de altă natură pentru grupurile vulnerabile la TFU

89. Conform autorităților moldovene, prevenirea TFU prin măsuri economice și sociale în favoarea potențialelor victime este o componentă importantă a SNR. Echipele multidisciplinare, în cooperare cu OIM Moldova și ONG-urile locale, asigură asistență persoanelor identificate ca fiind vulnerabile la traficul de ființe umane, cum ar fi victimele violenței în familie, familiile în dificultate economică extremă, mame singure, persoane cu dizabilități și copiii ai căror părinți sunt la lucru în străinătate. Asistența poate consta din furnizarea de asistență medicală, consiliere juridică, consiliere psihologică și suport social (pentru acoperirea necesităților primare, cum ar fi produsele alimentare și de igienă, combustibil în timpul iernii, etc.). În situațiile în care o intervenție urgentă este considerată necesară pentru a evita un risc de trafic sau pentru a oferi asistență imediată, o persoană poate fi plasată în Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane, care să-i ofere cazare în condiții de siguranță, asistență medicală, psihologică, juridică și socială. La încetarea intervenției de urgență, echipele multidisciplinare continuă să ofere asistență atunci când este necesar.

90. Legea cu privire la ajutorul social adoptată în 2006 are ca scop asigurarea unui venit lunar minim pentru familiile defavorizate. Deși dispozițiile sale nu se referă în mod specific la victimele traficului de persoane, criteriile prevăzute la articolul 5 din lege pentru a stabili dacă o familie este defavorizată ar putea acoperi familiile potențial vulnerabile la TFU. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile moldovene, la 20 octombrie 2008 Guvernul a aprobat o creștere a cotelor pentru elevii și studenții orfani. Mai mult, prin Decizia nr. 229 din 29 februarie 2009, Guvernul a modificat măsurile "privind protecția copiilor și familiilor socialmente vulnerabile", majorând cuantumul prestațiilor pentru copiii adoptați și copiii plasați (de la 12,50 la 31, 25 de euro pe lună).

91. Potrivit autorităților moldovene, în cursul anului 2008-2009, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a luat măsuri pentru a permite victimelor traficului, accesul pe piața forței de muncă. În speță, victime ale traficului de persoane au fost înregistrate la agențiile de ocuparea forței de muncă unde le-au fost propuse locuri de muncă, consiliere, formare, participarea la târguri de locuri de muncă și o alocație de integrare sau reintegrare profesională. Pe această perioadă 2008-2009, 40 de victime ale traficului de persoane au urmat cursuri de formare profesională (de exemplu, pentru bucătari, coafori), în cadrul agențiilor regionale pentru ocuparea forței de muncă. În ciuda situației economice dificile a țării și ratei ridicate a șomajului, 18% dintre aceste persoane și-au găsit un loc de muncă.

92. În vederea îmbunătățirii accesului la informații privind piața forței de muncă, în 2009, a fost înființat în cadrul Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă din Chișinău un centru de informare. Mai mult, în 2010, în cadrul acestui centru de informare, a fost creat un centru de apel, ca urmare a unui proiect finanțat de U.E. privind "Consolidarea capacității de gestionare a pieței muncii din Republica Moldova și la revenirea în țară a imigranților". Centrul dispune, de asemenea, de un site web.

93. Am făcut deja referire la problema violenței împotriva femeilor ca un factor al TFU (a se vedea punctul 53). Situația dificilă a femeilor victime ale traficului de persoane este agravată și mai mult de stereotipurile de gen și stigmatizarea acestora. De aceea, este esențial ca autoritățile moldovene să acorde o atenție deosebită promovării egalității de gen și să dea curs la integrarea dimensiunii de gen în dezvoltarea, implementarea și evaluarea măsurilor anti-trafic. Autoritățile din Moldova au informat GRETA că în iulie 2011 a fost lansat un proiect "Abilitarea economică a femeilor vulnerabile din Republica Moldova", care vizează integrarea femeilor din grupuri vulnerabile pe piața forței de muncă. Grupurile țintă, care includ femeile victime ale violenței în familie, primesc orientare și consiliere, acoperirea parțială a cheltuielilor asociate formării profesionale, sprijin non-financiar pentru a începe o afacere și mediere la găsirea unui loc de muncă. Proiectul este susținut de Fundația Orange Moldova și este implementat de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (FNUP), împreună cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerul Sănătății, prin intermediul a patru organizații partenere. În plus, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în parteneriat cu FNUP și ONG-ul "Centrul pentru Drepturile Femeilor" a implementat proiectul "Organizarea și desfășurarea activităților privind consolidarea capacităților, informarea și diseminarea informației privind egalitatea de gen și prevenirea violenței".

94. Unul dintre grupurile cele mai vulnerabile la TFU din Republica Moldova sunt copiii, în special cei ai căror părinți au migrat peste hotare, precum și a copiii din instituțiile de stat și tinerii ieșiți din astfel de instituții. Delegația GRETA a fost informată că un număr de copii nu sunt înregistrați la naștere și nu au acte de identitate, ceea ce îi face deosebit de vulnerabili la trafic. Guvernul Republicii Moldova pregătește în prezent o strategie pe probleme de familie și protecție a copilului, în scopul de a asigura identificarea, sprijinirea și protecția copiilor din cele mai vulnerabile grupuri sociale. Mai mult, în 2011 a fost lansat un program de formare a deprinderilor de viață pentru copiii din instituțiile de stat.

95. GRETA constată că în cel de-al al treilea Raport privind Republica Moldova, Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) se referă la marginalizarea și la condițiile economice extrem de dificile ale comunităților de romi din Republica Moldova.¹¹ Mai mult decât atât, un raport din 2010 al UNICEF privind situația copiilor romi în Republica Moldova se referea la o anchetă de teren a Centrului European pentru Drepturile Romilor (ERRC), potrivit căreia au fost raportate cazuri de copii romi traficați din Republica Moldova spre Federația Rusă și alte țări. Potrivit unui alt raport publicat de "La Strada", Moldova în anul 2010 cu privire la traficul de copii, în comunitățile de romi, copii ai căror părinți au plecat peste hotare și care sunt lăsați în grija rudelor sunt exploatați pentru cerșetorie. Acestea fiind spuse, vulnerabilitatea la trafic a copiilor romi nu a fost abordată în mod corespunzător de către autoritățile moldovene, în contextul măsurilor de combatere a traficului. Autoritățile moldovene au indicat că la 5 iulie 2011 s-a adoptat un plan național cuprinzător privind situația romilor, care să acopere perioada 2011-2015 și că este în curs de pregătire o strategie pentru populația romă.

96. GRETA salută măsurile economice și sociale de protecție luate de autoritățile de la Chișinău pentru potențialele victime ale TFU. **Cu toate acestea, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să consolideze aspectul de prevenție, prin măsuri sociale și economice în favoarea grupurilor vulnerabile la TFU. Astfel de măsuri trebuie să se bazeze pe cauzele profund identificate ale TFU (condiții economice și sociale, sărăcia, educația necorespunzătoare, lipsa de oportunități de angajare, etc.) și ar trebui să conducă la diminuarea, și, în cele din urmă, la eliminarea acestor cauze.**

97. **GRETA îndeamnă, de asemenea autoritățile moldovene să asigure înregistrarea tuturor copiilor la naștere, ca o măsură de prevenire a traficului. Mai mult, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia măsuri pentru a asigura înregistrarea la serviciile sociale a tuturor persoanelor din grupurile vulnerabile, atât ca o măsură de prevenire cât și pentru a evita re-traficarea acestora.**

c. Măsuri pentru a permite o migrație legală

98. Articolul 5(4) din Convenție cere Părților să ia măsuri corespunzătoare pentru a permite o migrare în mod legal, în special prin difuzarea de informații exacte cu privire la condițiile care permit intrarea și șederea legală pe teritoriul său.

99. În 2011, Republica Moldova a semnat un acord de liberalizare a vizelor cu Uniunea Europeană, care are în vedere simplificarea procedurilor de acordare a vizelor pentru cetățenii moldoveni care doresc să călătorească în statele Părți la Acordul-ul Schengen pentru un sejur pe termen scurt. Acest lucru face cu atât mai importantă furnizarea de informații complete pentru călătorii potențiali privind riscurile traficului de persoane, la fel ca și necesitatea de a se asigura că migrația are loc în mod legal. Unul dintre obiectivele Planului Național 2010-2011 este de a sensibiliza populația cu privire la pericolele migrației ilegale.

100. Conform autorităților moldovene, informațiile privind intrarea și șederea legală pe teritoriul Republicii Moldova sunt asigurate de ambasadele și consulatele țării prin intermediul panourilor informative și al broșurilor disponibile la sediul lor. Aceste materiale, pregătite în cooperare cu Misiunea OIM în Republica Moldova, cuprind informații referitoare la traficul de ființe umane și a migrația ilegale.

¹¹ Al treilea raport asupra Moldovei, adoptat de ECRI la 14 decembrie 2007 și publicat la 29 aprilie 2008.

d. Măsurile la frontieră pentru prevenirea traficului de ființe umane

101. Serviciul de Grăniceri al Republicii Moldova efectuează supravegherea și controlul frontierei¹² în scopul de a preveni trecerea ilegală și criminalitatea transfrontalieră, dar are o autoritate limitată în identificarea cazurilor de trafic de ființe umane. În urma notificării despre o victimă a traficului de persoane, identificată într-o țară străină și în curs de repatriere, Serviciului de Grăniceri primește persoana în cauză și o transferă către o echipă multidisciplinară sau un alt actor din cadrul SNR. În cazul în care ofițerii de supraveghere a frontierelor au motive întemeiate să creadă că o persoană ar putea fi o victimă a traficului de persoane, aceștia ar trebui să o trimită către CCTP. Serviciul de Grăniceri face un schimb sistematic de informații relevante pentru combaterea traficului de ființe umane și a migrației ilegale cu organele de drept și organizează operațiuni comune. Conform autorităților moldovene, în 2011, un număr de 24 de victime ale traficului de persoane au fost detectate de către Serviciul de Grăniceri la punctele de trecere a frontierei.

102. Potrivit unui amendament la Legea cu privire la actele de identitate, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2011, pentru a călători în afara țării, copiii ar trebui să aibă un pașaport valabil, ceea ce reprezintă o măsură preventivă suplimentară. Mai mult, la începutul lunii decembrie 2011, un proiect de lege cu privire la Poliția de Frontieră, care extinde competențele operaționale ale funcționarilor de grăniceri, a fost trimis la Parlament spre adoptare.

103. **GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să depună eforturi suplimentare pentru:**

- a detecta cazurile de TFU în contextul controalelor la frontiere;
- a introduce o listă de verificare pentru identificarea riscurilor potențiale legate de trafic, la momentul solicitării vizelor;
- a pune la dispoziția Serviciului de Grăniceri, funcționari pregătiți, în vederea creșterii capacității lor de a detecta proactiv cazurile de trafic de ființe umane.

3. Implementarea de către Republica Moldova a măsurilor pentru protejarea și promovarea drepturilor victimelor traficului de ființe umane

a. Identificarea victimelor traficului de ființe umane

104. Articolul 10 din Convenție solicită Părților de a adopta măsuri de identificare a victimelor. Pentru a face acest lucru, Părțile trebuie să doteze autoritățile competente cu personal instruit și calificat în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și în identificarea și sprijinirea victimelor, inclusiv a copiilor. Identificarea unei victime a traficului este un proces care necesită timp, și, prin urmare, Convenția prevede că, în cazul în care autoritățile competente au motive întemeiate de a crede că o persoană a fost victimă a traficului, acea persoană nu va putea pleca din țară până când procesul de identificare nu este complet și nu a primit asistența prevăzută prin Convenție.

¹² Există 36 de puncte de trecere a frontierei din Republica Moldova (inclusiv cele de la aeroporturi, gări și autostrăzi) și 64 de stații de supraveghere de-a lungul frontierei fizice.

105. Potrivit articolului 15 din Legea anti-trafic, identificarea victimelor poate fi efectuată de către autoritățile publice competente cu sprijinul ONG-urilor sau prin acele ONG-uri care au motive întemeiate să creadă că o persoană este victimă a traficului. În termeni practici, identificarea victimelor traficului de ființe umane este realizată de către poliție, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, ONG-uri și reprezentanți ai organizațiilor internaționale care participă la activitățile echipelor multidisciplinare. Victimele pot fi, de asemenea, identificate de către reprezentanții ONG-urilor și organismele publice care nu fac parte din echipele multidisciplinare, dar care prin activitățile lor vin în contact cu astfel de persoane. Aceștia includ lucratori sociali, ofițeri ai Serviciului de Grăniceri, funcționari consulari și diplomati, inspecți de muncă, etc.

106. Un proiect de regulament inter-departamental cu privire la identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane a fost aprobat în aprilie 2011 de către Comitetul Național și a fost trimis la Ministerul Justiției pentru adoptare definitivă și publicare. Proiectul de regulament reprezintă un instrument operațional pentru organizațiile care participă la sistemul Național de Referire (SNR) și are ca scop raționalizarea și standardizarea procesului de identificare. Potrivit acestuia, identificarea victimelor și a victimelor presupuse este efectuată de specialiști autorizați care au urmat o pregătire de specialitate, sunt certificați de către comisiile teritoriale și autorizați de către Unitatea Națională de Coordonare (UNC) să efectueze identificarea victimelor. Datele de contact ale acestor specialiști autorizați sunt actualizate de către UNC.

107. Proiectul de regulament prevede liste standardizate de indicatori direcți și indirecti pentru identificarea victimelor traficului, precum și chestionare standard și orientări pentru interviuarea victimelor și presupuselor victime ale traficului de persoane. Indicatorii direcți includ prezența elementelor cuprinse în definiția traficului de ființe umane din Legea anti-trafic (acțiune, mijloace și scop). În lipsa unor indicatori direcți, specialiștii autorizați sunt încurajați să aplice indicatori indirecti, cum ar fi profilul social al presupusei victime, profilul psihologic, organizarea călătoriei în străinătate, circumstanțele personale, statutul legal în țara de destinație sau de tranzit, etc. Mai mult, proiectul de regulament prevede posibilitatea de auto-raportare prin linii telefonice directe. După finalizarea identificării preliminare, victimele pot rămâne la echipa multidisciplinară sau trimise către UNC. Echipa multidisciplinară este responsabilă pentru evaluarea nevoilor victimei și asigurarea accesului acesteia la măsurile de asistență.

108. Așa cum s-a precizat deja la punctul 94, unul dintre grupurile cele mai vulnerabile la TFU sunt copiii. Un rol important în identificarea copiilor victime sau potențiale victime ale traficului de persoane este jucat de către lucrătorii sociali comunitari, care trimit copiii către structurile și serviciile sociale adecvate. Autoritățile locale sunt responsabile pentru stabilirea formelor adecvate de protecție a copiilor. În 2011, un program special pentru abilități de viață a fost lansat pentru copiii din instituțiile rezidențiale, deosebit de vulnerabili la trafic. În 2010, în urma anchetei asupra unei rețele internaționale de pedofili care acționa pe teritoriul Republicii Moldova, autoritățile moldovene au anunțat că au fost identificați 21 de copii victime ale traficului de persoane. Cu toate acestea, în practică, identificarea copiilor victime ale traficului de persoane, înainte de a părăsi Republica Moldova, rămâne slabă, iar un număr semnificativ de copii din Moldova sunt traficați în fiecare an. Chiar dacă grupurile de copii ce prezintă un mare risc de a fi traficați sunt cunoscute de către autorități, măsurile luate pentru a preveni scoaterea lor din țară și de a-i reintegra după repatriere rămân inadecvate.

109. În plus, o atenție deosebită va trebui acordată și la identificarea bărbaților victime ale traficului în scopul exploatării prin muncă. În acest sens, inspectoratele de muncă ar trebui să fie avertizate cu privire la necesitatea de a descoperi cazurile de TFU în cadrul examinării condițiilor de muncă, în special în construcții și pe terenurile agricole. Asistenții sociali și funcționarii publici locali ar trebui, de asemenea, să rămână vigilenți în identificarea bărbaților victime ale traficului care au reușit să scape de traficanții lor, pentru a evita re-traficarea.

110. În ceea ce privește identificarea victimelor străine ale traficului de ființe umane, așa cum s-a arătat la punctul 9, au existat foarte puține astfel de cazuri. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile moldovene, doi cetățeni ucraineni au fost identificați ca victime ale traficului de ființe umane în 2009. Acordarea de protecție și asistență persoanelor străine și apatrizilor, victime ale traficului de persoane, este reglementată de articolul 24 din Legea anti-trafic.

111. Deși recunoaște eforturile depuse de autoritățile Republicii Moldova pentru a îmbunătăți identificarea victimelor TFU, GRETA concluzionează că sistemul de identificare actual pentru victimele traficului de persoane nu este suficient de eficace. Structurile responsabile cu identificarea victimelor, cum ar fi specialiștii autorizați și echipele multidisciplinare, ar trebui să adopte o abordare mai proactivă. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită identificării persoanelor care sunt traficate la interiorul Republicii Moldova.

112. În lumina celor de mai sus, **GRETA îndeamnă autoritățile moldovene:**

- **să dezvolte și să pună în aplicare măsuri suplimentare pentru identificarea victimelor traficului de persoane în rândul grupurilor vulnerabile, inclusiv femei din familii dezavantajate social, femei supuse violenței în familie, tineri care părăsesc instituțiile de îngrijire rezidențială, precum și bărbați în situații defavorizate economic**
- **să intensifice acțiunile de identificare a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane în rândul copiilor rămași fără îngrijire părintească, copii orfani plasați în instituții, precum și orice alte categorii de copii, susceptibile de a deveni subiect al traficului de persoane;**
- **să intensifice eforturile de a identifica victimele traficului de ființe umane supuse exploatării în Republica Moldova (atât cetățeni moldoveni cât și străini);**
- **să asigure formarea periodică a membrilor echipelor multidisciplinare, angajați ai Serviciului de Grăniceri, inspectori de munca, lucrători sociali, personalul instituțiilor speciale pentru copii și alte profesii care pot intra în contact cu victimele traficului de persoane;**
- **să se asigure că echipele multidisciplinare, ofițerii de poliție locală, lucrătorii sociali și alți actori relevanți adoptă o abordare mai proactivă și își intensifică activitatea lor de mobilizare pentru identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane;**
- **să încurajeze ONG-urile pentru a spori implicarea lor activă în identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane.**

b. Asistența acordată victimelor

113. Convenția cere Părților să ia măsuri pentru a ajuta victimele în procesul lor de recuperare fizică, psihologică și socială, ținând cont de nevoile de siguranță și de protecție a victimei, în cooperare cu ONG-urile și alte organizații implicate în asistența victimelor. Această asistență trebuie să fie propusă în mod consensual și informat, ținând seama de nevoile speciale ale persoanelor aflate într-o poziție vulnerabilă, precum copiii, și nu trebuie să fie condiționată de acceptul victimei de a depune declarații ca martor (articolul 12). Necesitatea de a ține cont de nevoile victimelor este menționată și în prevederile Convenției privind permisele de ședere temporară (articolul 14) și drepturile copiilor victime ale traficului de ființe umane (articolul 12(7)). De asemenea, Convenția stabilește că asistența victimelor TFU trebuie să includă și găzduirea corespunzătoare și în condiții de siguranță.

114. În Republica Moldova, asistența victimelor TFU este prevăzută în conformitate cu articolul 20 din Legea anti-trafic. Asistența se referă la măsurile de recuperare fizică, psihologică și socială sub forma unui pachet de asistență minimă prevăzută de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Acesta include, de asemenea, cazarea în condiții de siguranță, traducerea și interpretarea, sfaturi și informații cu privire la drepturile și serviciile puse la dispoziția victimelor, reprezentarea în instanță și accesul la educație pentru copii. Accesul la asistență nu ar trebui să depindă de acceptul victimei de a participa la urmărirea penală a traficanților. Măsurile de asistență sunt acordate de către autoritățile publice prin Comitetul Național și comisiile teritoriale pentru combaterea TFU, în conformitate cu competențele lor. ONG-urile active în domeniul anti-trafic au și ele dreptul de a oferi asistență victimelor traficului de persoane, inclusiv în cursul procedurii penale sau civile.

115. Potrivit informațiilor furnizate de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, 158 de victime și potențiale victime ale traficului de ființe umane au primit asistență în 2008, 159 în 2009 și 139 în 2010. În urma înființării Centrului de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de la Chișinău, în 2008, două centre locale care oferă servicii sociale victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane au fost înființate în 2010, la Bălți (în nordul Republicii Moldova) și respectiv la Cahul (în sudul Republicii Moldova), iar un total de 80 437 de euro au fost alocați de la bugetele administrațiilor centrale și locale pentru funcționarea acestora.

116. Există cinci adăposturi care oferă cazare pentru victimele traficului în Republica Moldova, cu o capacitate totală de 72 de locuri. Victimele identificate în străinătate sunt cazate în Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de la Chișinău. La finalizarea unei perioade de recuperare la acest centru, victimele care se întorc în comunitățile lor continuă să primească asistență de la serviciile locale. Celelalte adăposturi sunt situate în regiuni. Delegația GRETA a vizitat un adăpost pentru femeile victime ale traficului de persoane și victime ale violenței domestice din Căușeni. Persoanele plasate în acest adăpost sunt cazate în condiții de siguranță, dispun de asistență medicală și psihologică, de sprijin social, de formare profesională și asistență la găsirea unui loc de muncă.

117. În ceea ce privește asistența și protecția oferite copiilor victime ale traficului de persoane, articolul 29 din Legea anti-trafic stabilește o serie de măsuri specifice. Autoritățile statului au obligația de a asigura protecția și asistența copiilor victime ale traficului din momentul în care există motive pentru a crede că un copil este victimă. Odată identificat, un copil victimă a traficului ar trebui să fie menționat serviciilor competente de protecția copilului, asistență și recuperare. Autoritățile publice, organele de drept, comisiile teritoriale, ONG-urile și alte organizații trebuie să notifice imediat organelor de tutelă și curatelă, dacă au informații despre un copil victimă a traficului, în scopul de a asigura protecția drepturilor copilului. Atunci când este necesar, pentru un copil victimă a traficului, cazarea ar trebui să fie separată de cea a adulților.

118. Măsurile de asistență și protecție a victimelor TFU sunt coordonate și puse în aplicare în cadrul SNR de echipele multidisciplinare și comisiile teritoriale, în cooperare cu autoritățile locale, organizațiile internaționale și ONG-uri. GRETA a fost informat că a existat o mare fluctuație de personal în aceste echipe, din cauza salariilor mici, ceea ce a creat necesitatea de a instrui personalul nou. Mai mult, unii dintre interlocutorii GRETA consideră că într-un număr de raioane, implicarea autorităților locale în implementarea măsurilor de combaterea traficului necesită a fi îmbunătățită în continuare.

119. Până de curând, cele mai multe din costurile cu asistența și reintegrarea victimelor TFU au fost acoperite de donatori internaționali prin intermediul organizațiilor internaționale sau al ONG-urilor locale. Începând din ianuarie 2011, Guvernul Republicii Moldova a început să acopere 50% din aceste costuri și intenționa să le acopere în întregime din iunie 2011. Alte cheltuieli, inclusiv salariile personalului, sunt deja acoperite de la bugetele de stat sau locale, ceea ce constituie un pas important în eforturile autorităților moldovene spre asumarea întregii responsabilități la asistența victimelor traficului de persoane. Este important ca fondurile necesare să fie deblocate pentru a se asigura o funcționare neîntreruptă a centrelor și adăposturilor pentru victimele traficului de persoane.

120. Indiferent de seriile de măsuri de asistență acordată victimelor traficului de persoane, reprezentanții autorităților publice și ai ONG-urilor au informat delegația GRETA despre calitatea serviciilor oferite, care rămâne, de fapt, inadecvată. Unul dintre cele mai importante motive îl reprezintă resursele umane limitate la nivel local, din cauza marelui fluctuații de personal și a salariilor mici ale personalului angajat de echipele multidisciplinare. Mai mult, deseori, fondurile prevăzute pentru măsurile de asistență nu sunt suficiente iar sprijinul financiar de la donatori rămâne crucial pentru funcționarea SNR.

121. Autoritățile moldovene sunt în curs de elaborare a unui nou regulament privind prestarea de servicii către victimele TFU și se preconizează să se instituie un sistem de informare în domeniul asistenței sociale și monitorizării eficacității acesteia în cadrul SNR. În plus, autoritățile au în vedere introducerea acreditării furnizorilor de servicii pentru victimele traficului de persoane, în vederea îmbunătățirii calității acestor servicii.

122. GRETA ia act de eforturile depuse de autoritățile moldovene pentru a oferi asistență victimelor TFU. Acestea fiind spuse, **GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia măsuri legislative și practice adiționale menite a oferi tuturor victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, asistență și protecție adecvată, și în special:**

- să se asigure că echipele multidisciplinare și organismele publice implicate în implementarea măsurilor de asistență și protecție a victimelor dispun de resursele umane și financiare necesare pentru a asigura funcționarea lor nestânjenită și eficientă;
- să sigure formarea tuturor persoanelor responsabile pentru furnizarea de asistență și protecție victimelor traficului de persoane;
- să se asigure că autoritățile locale din toate raioanele participă efectiv la funcționarea SNR, inclusiv prin facilitarea furnizării de asistență victimelor traficului de persoane;
- să efectueze o evaluare independentă a eficienței funcționării SNR, în special în ceea ce privește asistența victimelor traficului de persoane.

c. Perioada de recuperare și de reflecție

123. Dat fiind că victimele TFU sunt extrem de vulnerabile după trauma pe care au experimentat-o, Convenția introduce obligația pentru Părți de a prevedea în dreptul lor intern o perioadă de recuperare și de reflecție de cel puțin 30 de zile. Perioada minimă de 30 de zile constituie o garanție importantă pentru victimele și potențialele victime și servește unui număr de scopuri, inclusiv acela de a le permite să recupereze și să scape de influența traficantilor. În această perioadă, Părțile trebuie să autorizeze victimele străine și potențialele victime ale traficului de ființe umane să rămână în teritoriu iar ordinele de expulzare să nu poată fi puse în aplicare.¹³

124. Perioada de recuperare și de reflecție cu o durată de până la 30 de zile este prevăzută în Legea anti-traffic. Articolul 20(3) din prezenta lege prevede: "Statul, prin organele sale competente și organizații, ia măsurile adecvate și prompte de identificare și referire a victimelor TFU de către serviciile de protecție și asistență, oferindu-le acestora un răgaz de reflecție de 30 zile. În această perioadă de timp este interzisă aplicarea oricărui ordin de expulzare emis împotriva acestor persoane."¹⁴ Această dispoziție se aplică atât cetățenilor moldoveni cât și cetățenilor străini victime ale traficului de ființe umane.

¹³ A se vedea Raportul Explicativ al Convenției, punctele 173-175..

¹⁴ Traducere a autorităților moldovene.

125. GRETA salută posibilitatea oferită de lege pentru toate victimele traficului de a beneficia de o perioadă de recuperare și reflecție. În ceea ce privește punerea în practică a acestei perioade, potrivit autorităților moldovene, toate victimele traficului de persoane incluse în SNR în perioada 2008-2010 au putut beneficia de această dispoziție.

d. Permisele de ședere

126. Articolul 14(1) din Convenție prevede că victimelor traficului de ființe umane li se eliberează permise de ședere reînnoibile. Eliberarea permiselor de ședere satisface atât nevoile victimelor cât și cerințele de combatere a TFU. Cele două cerințe prevăzute la articolul 14(1) pentru emiterea unui permis de ședere sunt ca sejurul victimei să fie "necesar, datorită situației sale personale" și / sau necesar "în scopul cooperării lor cu Autoritățile competente în cadrul anchetei sau procedurii penale". Scopul acestor cerințe este de a permite Părților să aleagă între acordarea unui permis de ședere în schimbul cooperării cu autoritățile de aplicare a legii și acordarea unui permis de ședere ținând seama de nevoile victimei, sau de a examina ambele cerințe, în mod simultan.

127. Potrivit articolului 24(6) din Legea anti-trafic, cetățenii străini sau apatrizi, victime ale traficului de persoane, care sunt plasați în centre de asistență și protecție, sau care participă la procedurile penale împotriva traficantilor, au dreptul la un permis de ședere temporară cu o durată de până la șase luni, care poate fi prelungită, dacă este necesar, pentru recuperarea victimei sau pentru participarea sa la procesul penal.

128. GRETA a fost informat că un nou proiect de lege privind străinii urma să fie adoptat de către Parlamentul Republicii Moldova în luna noiembrie 2011. Articolul 16(e) din prezenta lege va avea în vedere acceptarea acordării unui permis de ședere pentru victimele străine ale traficului de persoane, pe o durată de până la șase luni.

129. Autoritățile moldove nu au furnizat informații cu privire la numărul de victime ale traficului de persoane cărora li s-a acordat un permis de ședere temporară.

e. Despăgubirile și căile de acțiune

130. Articolul 15 din Convenție stabilește obligația pentru Părți de a prevedea în dreptul lor intern, dreptul victimelor traficului la asistență juridică și asistența juridică gratuită. Părțile trebuie să prevadă, de asemenea, dreptul victimelor la despăgubire din partea autorilor și să adopte măsuri legislative sau de altă natură pentru a garanta despăgubirea victimelor din partea statului. În plus, articolul 15(1) din Convenție stabilește că victimele traficului de persoane trebuie să aibă acces la informații privind procedurile judiciare și administrative, într-o limbă pe care o pot înțelege.

131. Potrivit articolului 23(2) din Legea anti-trafic, victimele TFU au dreptul la despăgubiri pentru daunele prevăzute de lege. În conformitate cu articolul 61 din Codul de procedură penală (partea civilă), victimele pot solicita despăgubiri prin introducerea unei acțiuni civile în cadrul procesului penal împotriva traficantilor. Delegația GRETA a fost informată de către reprezentanții ONG-urilor că victimele traficului nu sunt întotdeauna conștiente de posibilitatea de a solicita despăgubiri și că, în practică, despăgubirile sunt foarte dificil de obținut și extrem de rare. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile moldovene, aproximativ jumătate din victimele traficului au solicitat despăgubiri. Din numărul total al cererilor de despăgubire, doar 17% au fost acceptate. A existat, se pare, un singur caz, în 2009, când o victimă a traficului de ființe umane a obținut despăgubiri de la autorul faptei.

132. GRETA constată că Republica Moldova nu a semnat încă Convenția europeană privind despăgubirea victimelor infracțiunilor violente, ratificat în prezent de 25 țări membre ale Consiliului Europei, din care 21 sunt Părți ale Convenției anti-trafic a Consiliului Europei. Devenind Parte la prezenta Convenție, se va să facilita accesul cetățenilor moldoveni la despăgubiri în alte state membre, și, pe de altă parte, se va crea un drept la despăgubirile de stat în Republica Moldova.

133. **GRETA îndeamnă urgent autoritățile moldovene să-și intensifice eforturile pentru a oferi informații victimelor traficului de ființe umane cu privire la dreptul lor la despăgubiri și modalitățile de a accesa la acest drept și pentru a se asigura că victimele au acces efectiv la asistența juridică în acest domeniu. Mai mult, având în vedere numărul mic de victime care au beneficiat de despăgubiri din partea autorilor, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să instituie un sistem de despăgubire din partea statului (de exemplu, crearea unui fond de despăgubiri), accesibil victimelor TFU.**

f. Repatrierea și întoarcerea în țară a victimelor

134. Convenția cere Părților de a stabili programe de repatriere, cu participarea instituțiilor naționale sau internaționale relevante și a ONG-urilor și să facă eforturi pentru a favoriza reintegrarea victimelor în societatea statului de întoarcere, inclusiv în sistemul de învățământ și pe piața muncii. Părțile trebuie să pună la dispoziția victimelor TFU informații cu privire la serviciile și organizațiile care le-ar putea ajuta la întoarcerea lor. Întoarcerea victimelor TFU trebuie să fie, de preferință, voluntară și să se desfășoare cu respectarea drepturilor, siguranței și demnității persoanelor, cu recunoașterea statutului lor de victimă, pe parcursul oricărei proceduri judiciare pe care ar dori s-o intenteze (articolul 16).

135. Principalele prevederi privind repatrierea victimelor traficului în Republica Moldova sunt cuprinse în articolul 19 din Legea anti-trafic și în Regulamentul privind procedura de repatriere a copiilor și adulților victime ale TFU, traficul ilegal de migranți și copiii neînsoțiți, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 948. Potrivit Legii anti-trafic, autoritățile ar trebui să contribuie la repatrierea și primirea victimelor traficului de persoane cetățeni ai Republicii Moldova sau apatrizi cu domiciliul în Republica Moldova, în timp util. Înainte de a iniția procesul de repatriere, autoritățile competente ar trebui să verifice identitatea, naționalitatea și reședința persoanei în cauză. În cazul în care victima repatriată nu posedă documente de identitate, astfel de documente vor fi eliberate fără întârziere de către Ministerul Dezvoltării Informaționale, la solicitarea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

136. Regulamentul menționat mai sus prevede procedura care trebuie urmată de către autoritățile responsabile cu repatriere. Aceasta conține principiile generale aplicabile repatrierii, prevederi referitoare la cooperarea cu autoritățile din țara de origine, procedurile speciale privind repatrierea și tratamentul rezervat copiilor și procedurile de repatriere și tratamentul rezervat adulților. Conform acestui regulament, odată primite informațiile cu privire la prezența unei victime a traficului din Moldova, migrant ilegal sau copil neînsoțit, într-o țară străină, autoritățile ar trebui să informeze Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, care se ocupă de procedura de repatriere. La finalizarea unei evaluări a riscurilor, Ministerul Muncii și Protecției Sociale efectuează repatrierea, în colaborare cu Ministerul de Interne, Serviciul de Grăniceri și Ministerul Sănătății. După întoarcerea victimei în Republica Moldova, sunt evaluate nevoile sale și se acordă asistența și protecția prevăzute în cadrul SNR. Autoritățile moldovene au subliniat importanța asistenței oferite de OIM și "Terre des Hommes" în realizarea repatrierii victimelor traficului de persoane în Republica Moldova.

137. Acestea fiind spuse, GRETA înțelege că aplicarea practică a regulamentului menționat mai sus nu este satisfăcătoare. GRETA constată că regulamentul se referă la trei categorii de persoane: minori neînsoțiți, migranți ilegali și victime ale traficului de persoane. În opinia GRETA, introducerea posibilităților victime ale traficului de ființe umane în aceeași categorie cu migranții ilegali și copiii neînsoțiți poate conduce autoritățile unei țări străine la returnarea imediată a unei persoane către Republica Moldova, fără a face un efort pentru a identifica dacă este vorba de o potențială victimă a traficului de persoane. Conform autorităților moldovene, în urma aplicării Regulamentului, 44 de copii moldoveni au fost repatriați în 2008 (inclusiv 32 din Federația Rusă), 42 în 2009 (din care 25 din Federația Rusă) și 67 în 2010 (din care 32 din Federația Rusă și 30 din Ucraina). Cu toate acestea, nu este clar câți dintre acești copii au fost identificați ca victime ale traficului de persoane.

138. **GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să îmbunătățească aplicarea practică a cadrului existent pentru repatrierea victimelor TFU, ținând seama de siguranța, demnitatea și protecția lor, acordând o atenție deosebită nevoilor și interesul copiilor victime.**

139. Mai mult, GRETA consideră că autoritățile moldovene ar trebui să dezvolte acorduri de cooperare și să stabilească contacte de lucru cu statele din care cetățenii moldoveni sunt repatriați, pentru a facilita identificarea potențialelor victime ale traficului în rândul imigranților ilegali și a minorilor neînsoțiți înainte de repatrierea lor, pentru a asigura o evaluare eficientă și cuprinzătoare a riscurilor și a permite întoarcerea lor în condiții de siguranță în Republica Moldova.

4. Implementarea de către Republica Moldova a măsurilor privind dreptul material penal, cercetarea, urmărirea penală și de drept procedural

a. Dreptul penal material

140. În conformitate cu articolul 18 din Convenție, Părțile au obligația de a trata traficul de ființe umane drept o infracțiune, atunci când este comisă cu intenție. Mai mult, Convenția impune Părților să ia în considerare măsurile în vederea condamnării situațiilor de utilizare a serviciilor care fac obiectul exploatarei, cu menționarea faptului că persoana este o victimă a TFU (articolul 19). În plus, falsificarea documentelor de călătorie sau de identitate, sustragerea, ascunderea sau distrugerea lor, precum și procurarea sau oferta, trebuie și ele tratate drept infracțiuni, atunci când sunt comise intenționat și în scopul de a permite TFU (articolul 20).

141. În conformitate cu articolul 165 din Codul penal al Republicii Moldova (C.P.), infracțiunea de TFU se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 2 până la 5 ani și, în cazul unei persoane juridice, cu o amendă de 3 000 - 5 000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate sau lichidarea persoanei juridice.

142. Circumstanțele agravante, prevăzute la articolul 165(2) din C.P., includ comiterea repetată a TFU, traficul a două sau mai multe persoane, traficul unei femeie gravide, comiterea TFU de către două sau mai multe persoane, de către un funcționar public sau o persoană într-o poziție oficială înaltă, utilizarea violenței care poate pune în pericol viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei, prin utilizarea torturii sau tratamentelor inumane sau degradante, în scopul de a-și asigura subordonarea unei persoane, sau utilizarea violului sau a dependenței fizice. Sancțiunile prevăzute sunt închisoarea de la 7 la 15 ani, privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe termen de 2 la 5 ani, o amendă de 5 000 - 7 000 de unități convenționale, iar în cazul persoanei juridice, privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate sau lichidarea. Mai mult decât atât, în conformitate cu articolul 165(3) din C.P., traficul de ființe umane săvârșit de un grup criminal organizat, sau care a avut ca rezultat vătămarea corporală gravă, boli psihice, moartea sau sinuciderea unei persoane, se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 20 de ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe termen de 3 la 5 ani, o amendă de 7 000 - 9 000 de unități convenționale și, în cazul persoanelor juridice, privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate sau lichidarea.

143. Sancțiunile pentru traficul de copii prevăzute în conformitate cu articolul 206 din C.P. sunt similare celor de mai sus, cu închisoarea de la 8 la 12 ani. Circumstanțele agravante pentru comiterea traficului de copii includ utilizarea violenței fizice și psihologice, utilizarea unei arme de foc, amenințarea cu folosirea forței, abuzul sexual și violență, abuzul de autoritate sau de situația de vulnerabilitate, amenințarea cu dezvăluirea unor informații despre familia copilului sau a altor informații sensibile, sau prelevarea de organe sau țesuturi. Sancțiunile avute în vedere includ, printre altele, închisoarea de la 10 la 15 ani. Pedepsa de 15 la 20 ani sau detenția pe viață se aplică în cazul traficului de copii comis de o persoană care a mai comis anterior aceeași infracțiune, sau pentru traficul a doi sau mai mulți copii, sau traficul de către un funcționar public, ori de către un grup criminal organizat, sau în care a produs vătămări corporale grave, boli psihice, deces sau sinucidere, sau a fost comis în legătură cu un copil sub 14 ani.

144. Legislația Republicii Moldova incriminează confiscarea documentelor de identitate enumerate la articolul 165(1a) din C.P. ca unul dintre mijloacele folosite la comiterea TFU. În plus, articolul 360(2) din Codul Vamal stabilește ca infracțiune fapta de luare, deturnare, ascundere, distrugere sau deteriorare a actelor de identitate sau alte documente importante, atunci când acestea sunt comise în scopul de a restrânge libertatea personală, inclusiv libertatea de circulație, sau privarea unei persoane de aceste libertăți. Conform autorităților moldovene, această ultimă dispoziție s-ar aplica la actele de călătorie și la documentele de identitate atunci când sunt comise pentru a permite traficul.

145. În ceea ce privește fapta de a avea cunoștință despre existența unor victime ale traficului de persoane, GRETA a fost informat că astfel de acte nu sunt stabilite ca o infracțiune separată. În acest sens, autoritățile moldovene au făcut referire la articolul 171 din C.P. (violul), care ar acoperi fapta de a avea cunoștință despre existența unor victime ale traficului de persoane supuse exploatării sexuale. Un proiect de lege cu privire la modificarea legislației existente, vizând incriminarea faptei de a avea cunoștință despre existența unor victime ale TFU, pregătit de Biroul Procurorului General, a fost supus aprobării Parlamentului în septembrie 2011. GRETA salută această evoluție și ar dori să fie informat de progresele înregistrate în acest domeniu.

146. Legislația Republicii Moldova stabilește răspunderea penală a persoanelor juridice implicate în infracțiuni de THB, în conformitate cu articolul 31 din Legea anti-trafic și articolul 21(3) din Codul Vamal. Ambele prevederi subliniază că răspunderea persoanelor juridice nu exclude răspunderea penală individuală a persoanelor fizice care au comis infracțiuni de trafic de persoane. Singura categorie de persoane juridice excluse de la răspunderea penală sunt autoritățile publice. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile moldovene, în perioada 2008-2010, nu s-au înregistrat cazuri de infracțiuni de THB comise de către persoane juridice.

147. Potrivit articolului 11 din C.P. instanțele de judecată din Republica Moldova țin cont de jurisprudența în materie de infracțiuni comise în afara țării, la stabilirea sancțiunii pentru o nouă infracțiune. Articolul 34(4) din C.P.P. prevede că hotărârile definitive pronunțate de către instanțele străine, recunoscute de către o instanță din Republica Moldova, vor fi luate în considerare la pronunțarea sentinței.

b. Nepedepsirea victimelor TFU

148. În conformitate cu articolul 26 al Convenției, Părțile trebuie să prevadă posibilitatea de a nu se impune sancțiuni victimelor TFU pentru implicarea lor în activități ilegale, în măsura în care acestea au fost obligate să facă acest lucru.

149. Articolul 165(4) din C.P.P. prevede că "o victimă a traficului de ființe umane este absolvită de răspundere penală pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu această calitate procesuală." Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile moldovene, nu au existat cazuri înregistrate de victime ale traficului de persoane care să fi comis o infracțiune în legătură cu acest statut, în perioada 2008 - 2010.

c. Investigarea, urmărirea penală și dreptul procedural

150. Unul din scopurile Convenției este acela de a asigura efectiv investigarea și urmărirea penală a traficului de ființe umane. În acest context, Părțile sunt obligate să coopereze între ele privind cercetările și procedurile penale referitoare la TFU (articolul 32). Mai mult, Convenția stabilește că ancheta sau urmărirea penală a infracțiunilor de TFU nu trebuie să depindă de denunțarea victimelor iar asociațiile sau ONG-urile care participă la lupta contra TFU sau la protecția drepturilor omului trebuie să fie în măsură să asiste și să sprijine victimele pe parcursul procedurii penale, în conformitate cu condițiile stabilite în dreptul intern și cu acordul victimei (articolul 27).

151. În temeiul articolului 28 al Convenției, Părțile trebuie să ia măsuri pentru a asigura o protecție eficientă și adecvată față de posibilele represalii sau intimidări, în special pe durata și după cercetarea și urmărirea penală a făptașilor. Această protecție poate fi de diferite tipuri (fizică, prin relocare, schimbarea de identitate, etc.) și urmează să fie asigurată victimelor TFU, pentru cei care denunță sau cooperează de altă manieră cu autoritățile de investigare sau de urmărire penală, martorilor la proces și, atunci când este necesar, membrilor de familie ai celor enumerați mai sus. În plus, articolul 30 din Convenție include o prevedere care solicită Părților de a lua măsuri pentru a proteja viața și identitatea privată a victimelor și de a asigura siguranța și protecția acestora împotriva intimidării în cursul procedurilor judiciare, inclusiv măsuri speciale de protecție pentru copiii victime ale TFU.

152. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile moldovene, plângerea victimei nu este necesară pentru a iniția urmărirea penală în legătură cu infracțiunea de TFU, dat fiind că procurorii pot acționa din oficiu. Ancheta TFU intră în competența Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane (CCTP) (a se vedea punctul 23). CCTP are organizate inspectorate regionale în cazul în care cel puțin un ofițer de poliție are sarcina de a investiga cazuri de trafic de persoane. Mai mult, în fiecare parchet regional, există un procuror responsabil cu inițierea urmăririi penale pe cazuri de THB. Reprezentanții CCTP și Procuratura Generală care s-au întâlnit cu GRETA în timpul vizitei de țară au subliniat că investigarea cazurilor TFU este o sarcină complexă dat fiind că este deosebit de dificil de a obține dovezi convingătoare. Cu autorizația unui judecător, ofițerii de aplicarea legii pot folosi tehnici de detectare și investigare cum ar fi înregistrările, supraveghere și, în cazul crimelor economice și de corupție, verificarea tranzacțiilor financiare. Delegația GRETA a fost informată că noi tehnici de investigație sunt în curs de elaborare, cu scopul de a facilita anchetele de corupție și infracțiunile financiare legate de TFU.

153. Deși legislația penală de combaterea traficului de ființe umane în Republica Moldova este bine inițiată, implementarea sa lasă loc pentru îmbunătățiri. În timpul vizitei de țară a delegației GRETA, aceasta a fost informată cu privire la o serie de probleme structurale legate de aplicarea legii și de sistemul judiciar care împiedică aplicarea efectivă a dispozițiilor penale în cazurile de trafic de persoane.

154. În primul rând, oficialii moldoveni și reprezentanți ai ONG-urilor au subliniat că există încă o lipsă de înțelegere în rândul organelor de aplicarea legii, judecători și procurori, a fenomenului de TFU, în special în ceea ce privește situația victimelor. Ca urmare, detectarea cazurilor de trafic de către organele de aplicarea legii este încă de un nivel scăzut iar cazurile detectate sunt uneori incorrect calificate de procurori sau judecători (de exemplu, infracțiunea de TFU, în trafic de migranți), rezultând astfel pedepse mai mici.

155. În al doilea rând, delegația GRETA a fost informată că un număr de cazuri de TFU anchetate de Parchet ar fi implicat funcționari însărcinați cu aplicarea legii. Cu toate acestea, nu au existat condamnări ale acestor funcționari pentru traficul de ființe umane. În acest context, se face trimitere la punctele 53 și 54.

156. Potrivit autorităților moldovene în 2008, s-au înregistrat 246 de proceduri penale pentru infracțiuni de TFU, care au condus la 62 de condamnări, dintre care 58 cu închisoarea de la 4 la 18 ani. În 2009, au fost judecate 206 de cazuri și s-au pronunțat 65 de condamnări, dintre care 43 de pedepse cu închisoare de la 4 la 18 ani. În 2010, din 197 de persoane urmărite penal pentru infracțiuni de TFU, 31 au fost condamnate la închisoare iar 12 au fost puse în perioadă de probațiune. În primele șase luni ale anului 2011, din 91 de persoane urmărite penal pentru infracțiuni de TFU, opt au fost condamnate la închisoare iar 22 au primit o liberare condiționată. În acest context, o serie de interlocutori ai GRETA și-au exprimat îngrijorarea cu privire la nepedepsirea efectivă a traficanților. Autoritățile din Moldova au explicat că diferența dintre numărul de urmăririi penale și numărul de sentințe se datorează mai multor motive: există cazuri când o persoană comite mai multe infracțiuni și, respectiv, sunt pornite mai multe anchete, dar pe parcurs acestea sunt contopite într-una singură și, prin urmare, numărul de cazuri trimise în instanță este mai mic; un număr de cauze penale sunt în așteptare, dat fiind că făptuitorul nu este încă identificat sau se ascunde; un număr de dosare penale sunt stopate din diferite motive.

157. Articolul 23(3) din Convenție solicită Părților de a adopta măsuri legislative sau de altă natură care să permită confiscarea sau privarea de mijloacele provenite din infracțiuni legate de TFU sau a valorii care corespunde acestor venituri. GRETA reamintește că este esențială, ca o modalitate de a consolida efectul pedepsei și asigurarea plății despăgubirilor către victimă, confiscarea bunurilor provenite din infracțiuni, după prealabila detectare și identificare a lor, încă din faza de investigație penală, și de a dispune de proceduri adecvate pentru a face acest lucru. Articolele 203-210 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova prevăd posibilitatea de confiscare a bunurilor provenite din infracțiuni. În plus, articolul 106 din C.P.P. prevede posibilitatea de a confisca în favoarea statului mijloacele folosite pentru a comite infracțiunea sau veniturile rezultate în urma unei infracțiuni. În cazul în care astfel de bunuri nu mai există, poate fi confiscată valoarea echivalentă.

158. Victimele traficului au dreptul la măsuri de protecție, în temeiul Legii privind protecția martorilor și a altor participanți la procesul penal. În conformitate cu această lege, măsurile de protecție pot include protecția personală a victimelor, a membrilor de familie sau a proprietății acestora. Măsurile de protecție se aplică martorilor și „părților vătămate” în cadrul procedurilor penale în faza de anchetă și pe durata procedurilor judiciare, iar victimelor, în faza de investigare, în cazul în care acestea sunt de acord să coopereze înainte de deschiderea procedurilor penale. GRETA constată că în acest din urmă caz, protecția este legată de obligația victimei de a coopera cu autoritățile de anchetă. O secție specială din cadrul Departamentului pentru Protecția Martorilor din cadrul Ministerului de Interne este însărcinată cu protecția victimelor.

159. Potrivit articolului 20(7) din Legea anti-trafic, organizațiile non-guvernamentale au dreptul de a acorda protecție și asistență victimelor traficului de persoane, inclusiv de a proteja interesele lor în cadrul procedurilor penale sau civile. Acestea fiind spuse, GRETA a fost informată că asistența juridică acordată victimelor traficului de persoane nu este adecvată, avocații din oficiu nefiind destul de calificați pentru a proteja interesele unor astfel de victime.

160. În ceea ce privește obținerea de mărturii de la victime în timpul procedurilor penale, GRETA a fost informată de către reprezentanții Procuraturii Generale, organele judiciare și ONG-uri că victimele traficului sunt adesea intervievate de mai multe ori. Un interes special au suscitat rapoartele care relatează cazuri când victimele minore au trebuit să fie confruntate cu infractorii, atât în faza de anchetă cât și în timpul procedurilor judiciare. Un ghid privind metodele și tacticile de intervievare a victimelor traficului a fost elaborat de către CCTP pentru unitățile teritoriale ale Ministerului de Interne. S-ar părea că există numai două camere pentru intervievarea copiilor victime ale abuzului sexual și ale traficului, una la ONG-ul "Amicul", specializată în a ajuta copiii victime ale abuzului sexual și altul la ONG-ul "La Strada" Moldova. Cu toate acestea, unitățile Ministerului de Interne din afara Chișinăului sunt și ele echipate cu camere pentru audierea copiilor. În conformitate cu articolul 110 din Codul de procedură penală, judecătorii pot efectua audieri de martori prin intermediul unei teleconferințe, atunci când există motive întemeiate de a crede că viața, integritatea fizică sau libertatea unui martor sau a unei rude apropiate se află în pericol, ca urmare a acestei mărturii.

161. Autoritățile moldovenești recunosc problemele menționate mai sus și caută modalități de îmbunătățire a situației. Curtea Supremă a Republicii Moldova pregătește în prezent, în colaborare cu OIM și experți independenți, o analiză comparativă a cauzelor penale referitoare la TFU, care ar trebui să fie disponibilă până la sfârșitul anului 2011.

162. **GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia măsuri pentru:**

- a demara anchetarea proactivă a potențialelor cazuri de TFU;

- a da prioritate identificării lacunelor în cadrul procedurii de investigație și trimiterea de cazuri înaintea instanței, în scopul de a se asigura că infracțiunile legate de TFU sunt investigate și urmărite în mod eficient, ceea ce va conduce la sancțiuni proporționale și cu efect de descurajare;

- a cerceta și urmări în penal, cu prioritate, cazuri de TFU cu presupusa implicare a funcționarilor publici;

- a se asigura că judecătorii, procurorii și alți specialiști din domeniul juridic beneficiază de o pregătire periodică privind TFU și situația victimelor, inclusiv privind aspectele egalității între sexe.

163. GRETA consideră, de asemenea, că autoritățile moldovene ar trebui să profite din plin de măsurile existente deja, pentru a proteja victimele și să ia măsuri suplimentare pentru a se asigura că victimele TFU sunt informate în mod corespunzător și asistate pe parcursul procedurii premergătoare procesului și în instanță.

5. Concluzii

164. GRETA salută importanța acordată acțiunilor împotriva TFU în Republica Moldova, considerate ca o prioritate politică, precum și eforturile de consolidare a cadrului instituțional și legal pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Cadrul național de combatere a TFU asigură implicarea organismelor publice relevante, a organizațiilor internaționale și a ONG-urilor.

165. Acestea fiind spuse, GRETA consideră că autoritățile moldovene ar trebui să ia măsuri suplimentare pentru a se asigura că abordarea bazată pe drepturile omului și centrată pe persoana victimei care stă la baza Convenției se reflectă pe deplin și este aplicată în cadrul politicii naționale de combatere a TFU, de la prevenirea acestuia, până la protecția, urmărirea penală și căile de acțiune. Aceasta include consolidarea măsurilor de prevenție prin măsuri de emancipare socială și economică a grupurilor vulnerabile la TFU, promovarea egalității de gen, eradicarea violenței pe bază de gen și a stigmatizării victimelor traficului.

166. Abordarea bazată pe drepturile omului a TFU necesită, de asemenea, luarea unor măsuri suplimentare pentru a garanta că toate victimele traficului de persoane sunt corect identificate și pentru a oferi o asistență care să corespundă nevoilor lor și să respecte standardele impuse. Autoritățile moldovene ar trebui să ia, de asemenea, măsuri pentru a se asigura că victimele traficului au un acces efectiv la despăgubiri.

167. În plus, o abordare bazată pe drepturile omului necesită îmbunătățirea aplicării legislației penale, în special prin asigurarea unei pedepse adaptate în cazul traficantilor, proporțională cu gravitatea infracțiunii. Trebuie acordată o atenție specială investigării și urmării penale a cazurilor de TFU în care pot fi implicați funcționarii publici. În plus, autoritățile moldovene ar trebui să abordeze cazurile de presupuse atingeri aduse legii și lipsa de încredere manifestată de victimele traficului, față de organele de aplicarea legii și de sistemul judiciar.

168. GRETA invită autoritățile moldovene să informeze în mod regulat despre evoluția în ceea ce privește punerea în aplicare a Convenției anti-traffic a Consiliului Europei și așteaptă cu interes continuarea bunei cooperări cu autoritățile moldovene, pentru atingerea scopurilor prezentei Convenții.

Anexa I: Lista propunerilor GRETA

Abordare cuprinzătoare și coordonare

1. GRETA consideră că autoritățile moldovenești ar trebui:
 - să continue consolidarea Secretariatului și creșterea bugetului alocat Comitetului Național pentru combaterea traficului de ființe umane, pentru a asigura funcționarea sa eficientă;
 - să încurajeze o participare mai eficientă a tuturor organismelor publice implicate în implementarea măsurilor de combatere a traficului la nivel național și local, precum și creșterea coordonării activităților lor;
 - să sporească și mai mult rolul de ONG-urilor active în domeniul combaterii TFU în Republica Moldova, oferindu-le posibilitatea de a participa la procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin calitatea de membru în cadrul Comitetului Național;
 - să ia măsuri concrete pentru îmbunătățirea cooperării și comunicării între poliție și ONG-uri la nivel local, în special în ceea ce privește identificarea victimelor traficului de ființe umane.
2. Mai mult decât atât, GRETA invită autoritățile Republicii Moldova de a lua în considerare o evaluare independentă a implementării Planului Național, ca un instrument de evaluare a impactului activităților sale și de planificare a politicilor și măsurilor de combatere a traficului de ființe umane viitoare.

Colectarea datelor și cercetarea

3. GRETA consideră că, în vederea pregătirii, monitorizării și evaluării politicilor anti-trafic, autoritățile moldovene ar trebui să dezvolte și să mențină un sistem statistic cuprinzător și coerent privind traficul de ființe umane, prin compilarea informațiilor statistice fiabile din partea tuturor actorilor principali și care să permită clasificarea (pe sex, vârstă, tip de exploatare, țara de origine și / sau de destinație, etc.). Acest lucru ar trebui să fie însoțit de toate măsurile necesare pentru a respecta dreptul persoanelor vizate, la protecția datelor cu caracter personal. În acest context, autoritățile moldovene trebuie să consolideze schimburile de informații între agențiile însărcinate cu supravegherea migrației, ocuparea forței de muncă și combaterea TFU.
4. Mai mult, GRETA consideră că autoritățile moldovene ar trebui să realizeze și să sprijine cercetarea privind TFU, în special acela în scopul exploatării prin muncă, în Republica Moldova, traficul de copii și traficul pentru prelevarea de organe. Rezultatele cercetării ar trebui să fie utilizate drept o sursă de informații pentru măsurile viitoarei strategii în domeniul de acțiune al traficului de ființe umane.

Cooperarea internațională

5. GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să consolideze cooperarea internațională în domeniul penal și non-penal, prin încheierea de acorduri cu țările în care cetățenii moldoveni sunt supuși acestui trafic.

Creșterea gradului de conștientizare și de educație

6. GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să-și continue eforturile pentru a ridica gradul de conștientizare privind TFU în ceea ce privește publicul larg. În paralel cu aceasta, autoritățile ar trebui să ia măsuri pentru a elabora și implementa măsuri preventive adaptate pentru grupuri deosebit de vulnerabile la TFU, în scopul informării în mod convingător a acestora despre pericolele traficului. Campaniile de sensibilizare, educația în școli și formarea specialiștilor în domeniu ar trebui să vizeze promovarea egalității de gen, eradicarea violenței pe bază de gen și a stigmatizării victimelor traficului.

Inițiative sociale, economice și de altă natură pentru grupurile vulnerabile la TFU

7. Cu toate acestea, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să consolideze aspectul de prevenție, prin măsuri sociale și economice în favoarea grupurilor vulnerabile la TFU. Astfel de măsuri trebuie să se bazeze pe cauzele profund identificate ale TFU (condiții economice și sociale, sărăcia, educația necorespunzătoare, lipsa de oportunități de angajare, etc.) și ar trebui să conducă la diminuarea, și, în cele din urmă, la eliminarea acestor cauze.

8. GRETA îndeamnă, de asemenea autoritățile moldovene să asigure înregistrarea tuturor copiilor la naștere, ca o măsură de prevenire a traficului.

9. Mai mult, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia măsuri pentru a asigura înregistrarea la serviciile sociale a tuturor persoanelor din grupurile vulnerabile, atât ca o măsură de prevenire cât și pentru a evita re-traficarea acestora.

Măsurile la frontieră pentru prevenirea traficului de ființe umane

10. GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să depună eforturi suplimentare pentru:
- a detecta cazurile de TFU în contextul controalelor la frontiere;
 - a introduce o listă de verificare pentru identificarea riscurilor potențiale legate de trafic, la momentul solicitării vizelor;
 - a pune la dispoziția Serviciului de Grăniceri, funcționari pregătiți, în vederea creșterii capacității lor de a detecta proactiv cazurile de trafic de ființe umane.

Identificarea victimelor traficului de ființe umane

11. GRETA îndeamnă autoritățile moldovene:
- să dezvolte și să pună în aplicare măsuri suplimentare pentru identificarea victimelor traficului de persoane în rândul grupurilor vulnerabile, inclusiv femei din familii dezavantajate social, femei supuse violenței în familie, tineri care părăsesc instituțiile de îngrijire rezidențială, precum și bărbați în situații defavorizate economic
 - să intensifice acțiunile de identificare a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane în rândul copiilor rămași fără îngrijire părintească, copii orfani plasați în instituții, precum și orice alte categorii de copii, susceptibile de a deveni subiect al traficului de persoane;
 - să intensifice eforturile de a identifica victimele traficului de ființe umane supuse exploatării în Republica Moldova (atât cetățeni moldoveni cât și străini);
 - să asigure formarea periodică a membrilor echipelor multidisciplinare, angajați ai Serviciului de Grăniceri, inspectori de munca, lucrători sociali, personalul instituțiilor speciale pentru copii și alte profesii care pot intra în contact cu victimele traficului de persoane;
 - să se asigure că echipele multidisciplinare, ofițerii de poliție locală, lucrătorii sociali și alți actori relevanți adoptă o abordare mai proactivă și își intensifică activitatea lor de mobilizare pentru identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane;
 - să încurajeze ONG-urile pentru a spori implicarea lor activă în identificarea victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane.

Asistența acordată victimelor

12. GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia măsuri legislative și practice adiționale menite a oferi tuturor victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, asistență și protecție adecvată, și în special:

- să se asigure că echipele multidisciplinare și organismele publice implicate în implementarea măsurilor de asistență și protecție a victimelor dispun de resursele umane și financiare necesare pentru a asigura funcționarea lor nestânjenită și eficientă;

- să sigure formarea tuturor persoanelor responsabile pentru furnizarea de asistență și protecție victimelor traficului de persoane;
- să se asigure că autoritățile locale din toate raioanele participă efectiv la funcționarea SNR, inclusiv prin facilitarea furnizării de asistență victimelor traficului de persoane;
- să efectueze o evaluare independentă a eficienței funcționării SNR, în special în ceea ce privește asistența victimelor traficului de persoane.

Depăgubirile și căile de acțiune

13. GRETA îndeamnă urgent autoritățile moldovene să-și intensifice eforturile pentru a oferi informații victimelor traficului de ființe umane cu privire la dreptul lor la despăgubiri și modalitățile de a accesa la acest drept și pentru a se asigura că victimele au acces efectiv la asistența juridică în acest domeniu. Mai mult, având în vedere numărul mic de victime care au beneficiat de despăgubiri din partea autorilor, GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să instituie un sistem de despăgubire din partea statului (de exemplu, crearea unui fond de despăgubiri), accesibil victimelor TFU.

Repatrierea și întoarcerea în țară a victimelor

14. GRETA consideră că autoritățile moldovene trebuie să îmbunătățească aplicarea practică a cadrului existent pentru repatrierea victimelor TFU, ținând seama de siguranța, demnitatea și protecția lor, acordând o atenție deosebită nevoilor și interesul copiilor victime.

15. Mai mult, GRETA consideră că autoritățile moldovene ar trebui să dezvolte acorduri de cooperare și să stabilească contacte de lucru cu statele din care cetățenii moldoveni sunt repatriați, pentru a facilita identificarea potențialelor victime ale traficului în rândul imigranților ilegali și a minorilor neînsoțiți înainte de repatrierea lor, pentru a asigura o evaluare eficientă și cuprinzătoare a riscurilor și a permite întoarcerea lor în condiții de siguranță în Republica Moldova.

Investigarea, urmărirea penală și dreptul procedural

16. GRETA îndeamnă autoritățile moldovene să ia măsuri pentru:

- a demara anchetarea proactivă a potențialelor cazuri de TFU;
- a da prioritate identificării lacunelor în cadrul procedurii de investigație și trimiterea de cazuri înaintea instanței, în scopul de a se asigura că infracțiunile legate de TFU sunt investigate și urmărite în mod eficient, ceea ce va conduce la sancțiuni proporționale și cu efect de descurajare;
- a cerceta și urmări în penal, cu prioritate, cazuri de TFU cu presupusa implicare a funcționarilor publici;
- a se asigura că judecătorii, procurorii și alți specialiști din domeniul juridic beneficiază de o pregătire periodică privind TFU și situația victimelor, inclusiv privind aspectele egalității între sexe.

17. GRETA consideră, de asemenea, că autoritățile moldovene ar trebui să profite din plin de măsurile existente deja, pentru a proteja victimele și să ia măsuri suplimentare pentru a se asigura că victimele TFU sunt informate în mod corespunzător și asistate pe parcursul procedurii premergătoare procesului și în instanță.

Anexa II: Lista organismelor publice, interguvernamentale și a organizațiilor non-guvernamentale cu care GRETA a avut consultări

Organisme publice

- DI Iurie LEANĂ, Vice Prim-Ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Președinte al Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane
- DI Mihai MOLDOVAN, Vice Prim-Ministru, Președinte al Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului
- DI Alexei ROIBU, Ministrul Afacerilor Interne
- DI Oleg EFRIM, Ministrul Justiției
- DI Pavel FILIP, Ministrul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor
- DI Sergiu SAINCIUC, Vice-ministru al Muncii, Protecției Sociale și Familiei
- DI Roman REVENCO, Director General al Serviciului de Grăniceri
- DI Valeriu HÎNCU, Director al Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane
- DI Viorel GORCEAG, Director al Centrului pentru Protecția Victimelor Traficului de Persoane
- DI Liviu PRODAN, Director al Biroului pentru Migrație și Azil
- Dna Raisa BOTEZATU, Vicepreședinte interimar al Curții de Casație
- DI Eduard BULAT, Procur-Șef la Secțiunea anti-trafic
- Dna Tatiana OSADCII, Șefa Centrului de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane din Raionul Căușeni
- Dna Ludmila POPOVA, Coordonator al echipei multidisciplinare de asistență a victimelor traficului din Raionului Căușeni
- DI Sergiu GOGU, Președinte al Comisiei Teritoriale privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane din Raionului Căușeni.

Organizații interguvernamentale

- Organizația Internațională pentru Migrație
- Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

Organizații non-guvernamentale

- „La Strada” Moldova
- „Terre des Hommes” Moldova
- Centrul Național de Prevenire a Abuzurilor față de copii
- „Salvați Copiii” Moldova

Comentariile Guvernului

Următoarele comentarii nu fac parte din analiza GRETA cu privire la situația din Republica Moldova

GRETA s-a angajat într-un dialog cu autoritățile din Republica Moldova cu privire la un prim proiect al raportului. Un număr de comentarii ale autorităților au fost luate în cont și integrate în versiunea finală a raportului.

Convenția prevede că „raportul și concluziile GRETA vor fi făcute publice începând cu data adoptării lor, împreună cu eventualele comentarii ale Părții în cauză.” GRETA a transmis raportul său final autorităților moldovene la data de 9 ianuarie și le-a invitat să prezinte un comentariu final, în termen de o lună. Observațiile autorităților moldovene, prezentate pe 10 februarie 2012, (disponibile numai în limba engleză) sunt reproduse în continuare.

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA
VICEPRIM-MINISTRU,
MINISTRU AL AFACERILOR EXTERNE
ȘI INTEGRĂRII EUROPENE AL REPUBLICII MOLDOVA

NR. 1983

Chișinău

«10» 02 2012

Secretariat of the Council of Europe Convention
 on action against Trafficking in Human Beings

*Final comments to the Report concerning the implementation by the Republic of Moldova
 of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings*

The Republic of Moldova would like to express its gratitude to the Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA) for the efforts and the constructive report on the implementation by the Republic of Moldova of the provisions of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings.

This Report is the result of an efficient dialogue and co-operation between GRETA, Moldovan authorities and other relevant stakeholders.

The Republic of Moldova appreciates the assessment and comments made by GRETA on the ways this implementation process could be strengthened. The suggested proposals are constructive, practical and they will serve as an incentive for further development of the established system to fight trafficking phenomena.

While having to deal with this issue on a first-hand basis, the Moldovan authorities have invested tremendous efforts to combat trafficking in persons. The new Government Activity Programme "European Integration: Freedom, Democracy and Prosperity" for 2011-2014 has placed the fight against human trafficking among its core priorities.

Moreover, the GRETA recommendations were carefully examined, including earlier this year (on January 27, 2012) during the Meeting of the Permanent Secretariat of the National Committee on Combating Trafficking in Human Beings and will be included in the new *National Plan for preventing and combating trafficking in human beings for the period of 2012-2013*.

In designing the new National Plan the GRETA proposals were formulated in the form of problems of policy issues to prevent and combat trafficking in human beings. Each Recommendation "problem" in the GRETA report was matched with a "goal" and "objective". The document was consulted with public authorities, nongovernmental and international organizations, diplomatic missions' representatives and the nongovernmental organizations from the left side of the Nistru River.

The new National Plan for combating trafficking in human beings will present a comprehensive national strategy on preventing and combating trafficking in human beings and will further maintain the 4P policy and will be based on the following objectives:

- Improving measures to combat trafficking by coordinating activities between the subjects involved;
- Improve the legal and regulatory framework related to preventing and combating trafficking in human beings and framework related to protection and assistance to victims;
- Strengthening the capacity of government bodies and nongovernmental institutions in preventing and combating trafficking in human beings;
- Ensuring accessibility of information and data exchange at national and international levels to prevent and combat human trafficking;
- Research and evaluation of the characteristics, size and evolution of human trafficking;
- Reducing human trafficking by strengthening the individual and the society from the threats of this phenomenon;
- Prevention of trafficking through various administrative measures;
- Assistance and protection of victims and witnesses;
- Repatriation, rehabilitation and reintegration of trafficked persons;
- Investigation and prosecution of traffickers;
- Enhancing international cooperation in preventing and combating trafficking in human beings.

On December 2nd, 2011, Governmental Decision no. 900 established the institutional mechanism of the Permanent Secretariat of the National Committee for Fighting Trafficking in Human Beings. The Permanent Secretariat performs coordination of the activity related to preventing and combating trafficking in human beings, as well as cooperation with public authorities, international and non-governmental organizations, other agencies and representatives of the civil society

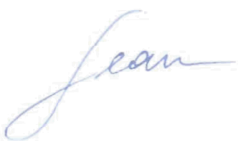
Please take note that the current GRETA Report offers a valuable opportunity for the Republic of Moldova to further improve national policies and strategies to combat human trafficking.

Additionally to the above-mentioned objectives a series of comments and supplementary information on the report were enclosed herewith.

The Republic of Moldova is interested in continuing the fruitful cooperation with GRETA and is prepared to inform regularly on relevant developments and actions undertaken in order to combat human trafficking and in particular on the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings.

Looking forward to strengthen our constructive cooperation, I remain

Sincerely,

Iurie Leancă

Chair

National Committee for Fighting Trafficking in Human Beings

Annexe**Paragraph 9**

For the sake of clarity to be mentioned that according to statistics of the Ministry of Internal Affairs, during 2011, there were 131 human trafficking victims, including for purposes of sexual exploitation - 90 victims, child labour - 40 victims and only 1 victim for the purpose of begging.

Paragraph 10

The Republic of Moldova wishes to state that in conformity with the statistics of the Ministry of Internal Affairs, for the years 2009, 2010 and 2011, countries of destination for Moldova are the following: Russian Federation, Turkey, Cyprus, United Arab Emirates Moldova, In this regard, we propose to be reviewed the contents of this Para.

Paragraph 16

The Republic of Moldova wishes to emphasize inclusion of Governmental Decision no. 900 of December 2, 2011 on approval the amendments and modifications that are made to the Governmental Decision no. 472 of March 26, 2008, according to which was institutionalized the Permanent Secretariat of the National Committee on Combating Trafficking in Human Beings.

Paragraph 18

The Republic of Moldova wishes to urge repeatedly to modify the last sentence, as following: „The main responsibility for the implementation of the National Plan lies with the National Committee on Combating Trafficking in Human Beings”, and to be reviewed trough the Art. 8, para.4, letter (b), (g) from the Law no. 241-XVI of October 20, 2005 on Preventing and Combating Trafficking in Human Beings and trough the Paragraph 2 and 6, point 5 of the Governmental Decision no. 472 of March 26, 2008.

Thus, we recommend that the phrase "Responsibility for the Implementation" be amended with "Responsibility for monitoring and evaluation of the Implementation", in the sense that no National Committee is directly responsible for implementing the National Plan, but every central public authority, according to activities and sub-activities set by the National Plan.

Paragraph 20

The Republic of Moldova wishes to state the completion of the nominal composition with the following sentence:

„Ministry of Finance, State Chancellery”.

Paragraph 21

The Republic of Moldova wishes to emphasize to expose the first sentence as following: „The National Committee meetings shall be convened according to a schedule drawn up, but not less than once per quarter. If necessary, meetings are held more often”.

Paragraph 25

Additionally, to be reformulated the terminology from the Governmental Decision no. 234 of February 29, 2008 on approval of framework Regulation of the territorial commissions for combating human trafficking: *“The composition of the Territorial Committees is approved by the Chairman of the local authority. The Committees are chaired by the Deputy Chairman of the local authority responsible for social protection matters and consists of chiefs from all the decentralized public authorities with competence in the field of preventing and combating human trafficking, as well as NGOs active in this field”.*

Paragraph 27

The Republic of Moldova wishes to be mentioned the following specification: «The Multi-disciplinary teams (MDTs) are part of the National Referral System (NRS) and methodologically are coordinated by the National Coordination Unit of the Ministry of Labour, Social Protection and Family in order to identify and refer the identified cases within the NRS.

For the sake of clarity, additionally to the decisions inserted in this Para, to be mentioned the following reformulation:

"Multi-disciplinary Teams have been set up at the rayon level in order to identify victims and at risk cases of human trafficking, provide individually tailored protection and assistance support during assistance process in line with a jointly developed individual assistance plan. Additionally, the teams are responsible for the referral of beneficiaries from the local level to the NCU. For crisis intervention and short rehabilitation at the Centre for assistance and protection (CAP) and for any other type of assistance not available at the local level. After referring the beneficiary back to the local level, MDTs are responsible for the implementation of the individual assistance plans and further monitoring of the case. The MDT is coordinated by a representative of the social assistance and family protection department and consists of representatives from medical institution, police commissariat, territorial registry office, and territorial office of national employment agency, specialized NGOs and other local relevant counterparts. The MDTs are the main operational units of the NRS at the local level".

We also consider that it is not relevant to mention the number of specialists involved in the Multi-disciplinary Teams (MDTs) as the number of specialists currently would be known after completion of the monitoring process of the Strategy of the NRS till March 31, 2012.

Paragraph 32

To be excluded the last sentence related to the state budget allocated to extension of the NRS, because it reflects only the expenses for the period 2006-2009, but its extension is currently finished and the total expenses have not been evaluated.

The operational function within the NRS is carried by the MDTs that report on their activities to the territorial committees. The scope of the territorial commissions is a larger one, namely the general coordination of anti-trafficking activities at the local level. (Please see Annex 1 Institutional Framework of the NRS).

Paragraph 60

To change the numbers „26” with „42”, taking into consideration that the NRS was extended to the whole territory and today the total number of the trained teams is 42.

Paragraph 68

The Republic of Moldova wishes to mention the new Law no. 133 of July 8, 2011 on protection of personal data, drafted in accordance with Directive 95/46/EC of the European Parliament and the Council of October 24, 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and free movement of such data, ensuring protection of rights and freedoms of individuals regarding the processing of personal data, especially the right to inviolability of private life, family and private.

Paragraph 73

The Republic of Moldova wishes to state, that the competent authorities of the Republic of Moldova (Ministry of Justice and the General Prosecutor Office, competent authorities in the international legal assistance) are in the continuous process of legal aid, based on international instruments to which Moldova is a party, and under existing bilateral treaties, international legal assistance requests flow is constantly increasing.

The Ministry of Justice provides legal assistance and the basis of reciprocity states that are not part of existing international instruments. With regard to agreements with states that Moldovan citizens are trafficked, note that the Republic of Moldova has signed 11 treaties and legal assistance treaty is a future-stage negotiation (Hungary, Czech Republic, Slovakia, Lithuania, Republic of Latvia, Russian Federation, Ukraine, Turkey, Azerbaijan, Italy, Bosnia and Herzegovina (negotiation)). Since January 1, 2012, within the Ministry of Justice were registered 17 requests for legal assistance received from the

Romanian authorities, regarding the query of persons necessary for examining the criminal case of committing the crime of trafficking in migrants.

Paragraph 75

Additionally, it is considered necessary to reformulate the last sentence of the text according to the provisions of the Governmental Decision no. 926 of December 31, 2009 on initiation of negotiations on the draft Agreement between the Government of the Republic of Moldova and the Government of Russian Federation on cooperation in the repatriation of victims of human trafficking, child trafficking, smuggling of migrants, unaccompanied minors and stranded migrants.

A similar Agreement was initiated with Ukraine - Agreement between the Government of the Republic of Moldova and the Government of Ukraine on cooperation in the repatriation of victims of human trafficking, child trafficking, and smuggling of migrant, unaccompanied minors and stranded migrants, which is already at a much more advanced level. The draft was validated by the Moldovan national working group under the leadership of Ministry of Labour and Social Protection and Family and by the Ukrainian Ministry of Youth, Family and Sport.

Further bi-lateral negotiations are expected in 2012 both at the national and regional level and aiming at finalizing and preparing the agreement for signing. In this way further steps were taken to strengthen the transnational cooperation that will be able to guarantee the respect of the rights of victims of trafficking, victims of smuggling, unaccompanied minors and stranded migrants in a more systemic manner.

Paragraph 82

Given that the Republic of Moldova is perceived as predominantly a country of origin, raising awareness about THB as a form of prevention has played a key part in the action taken by the Moldovan authorities in partnership with NGOs and international organisations (in particular the IOM and OSCE). A great number of awareness campaigns and projects have taken place over the years, covering THB for the purposes of sexual and labour exploitation, of both adults and children and awareness-raising activities in the aim of informing the civil society and young generation regarding the consequences of trafficking in persons and illegal migration.

Paragraph 89

It is important to mention here that assistance is also provided to migrants in difficult situation and unaccompanied minors abroad. These groups are especially vulnerable because they are already abroad and might later on end up in a trafficking situation.

Paragraph 94

We suggest mentioning here that Hotlines are not only an instrument for awareness rising but proved to be an important instrument for identification of victims and potential victims of trafficking.

Paragraph 114

For the sake of clarity to be mentioned, that after the sentence: "*Ministry of Labour, Social Protection and Family*", we propose to add the following text "*together with the donors support*".

The National Committee plays the main role in the general coordination of anti-trafficking efforts and does not provide direct assistance to victims of trafficking.

Paragraph 115

The Republic of Moldova wishes to propose this information in the new redaction: "According to information provided by the IOM, the main Ministry of Labour, Social Protection and Family partner in the field of providing assistance and protection to victims of trafficking in human beings, 158 victims and potential victims of THB received assistance in 2008, 159 in 2009 and 139 in 2010.

Following the institutionalization of the Centre for assistance and protection of victims and potential victims of trafficking in Chisinau in 2008- that provides crisis intervention assistance, one local centre providing social services to victims and potential victims of trafficking were set up in 2010 in Causeni - that provides long term assistance. In the same time there were established other family crisis centers

providing assistance to victims of domestic violence, maternity centers (Balti and Drochia in Northern Moldova) and Cahul (Southern Moldova).”

Paragraph 116

The Republic of Moldova wishes to note regarding the shelters providing accommodation for victims of trafficking in Moldova that identified victims of trafficking in human beings can be accommodated also in these shelters”.

It is necessary to complete with the following: "According to data from the institutions concerned, for the period 2011, the state budget were directed to these institutions:

- The Centre for Assistance of Victims and Potential Victims of Trafficking (CAP) 63043.48 USD;
- The Centre for Assistance of Victims of Human Trafficking from Cauşeni: 28974.35 USD
- The Maternal Centre "Pro Family Causeni": 29401.70 USD
- Sotis, Balti - 46555.55 USD;
- The Maternal Centre "Ariadna" from Drochia - 46581.19 USD (were not fully used in 2011 but the amount was transferred in 2012;
- The Maternal Center, from Cahul: 45606.83 USD.

Paragraph 119

The Republic of Moldova wishes to propose the reformulation of this paragraph as following:

”Until recently, most of the costs of the assistance and reintegration of victims of THB were covered by international donors through international organizations or local NGOs. In 2008 the Government started to assume financial responsibilities in this field namely by providing funds for the Centers providing assistance to the victims and potential victims of THB. As of January 2011, the Moldovan Government was covering 50% of the costs of running CAP and was planning to cover them fully from June 2011. The costs for other Centers providing services to such beneficiaries are fully covered from the state budget”.

Paragraph 126

The Republic of Moldova wishes to state that identifying victims of trafficking in human beings and deliverance of residence permits and, where appropriate, identity cards to victims of trafficking foreign nationals or stateless persons, if their stay is required in connection with their personal situation or their participation in criminal proceedings regarding the accountability of the trafficker, in accordance with the Article 24, Para (6) of the Law no. 241-XVI of October 20, 2005 on Preventing and Combating Trafficking in Human Beings.

If foreign citizens and stateless victims of trafficking, because of the status of victim, are placed in care and protection centers for victims of human trafficking or where they participate in criminal proceedings against traffickers, regardless their location in these centers, they will receive temporary residence permits, which may be extended if necessary.

Paragraph 130

In order to provide the right of victims of trafficking to legal assistance and free legal aid, the draft Plan for the period 2012-2013, contains the chapter on legal rehabilitation and compensation for victims, with several concrete activities to establish a functional mechanism, which will offer to trafficked persons access to compensation from the State.

Also, there are special activities included in the above – mentioned draft Plan related to increasing the level of knowledge of THB victims regarding the ways of compensation, as result of remarks made by to the Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA).

Institutional Framework of the National Counter-Trafficking System

